

Олександра Баранкевич
Заступник директора з виховної роботи
Жидачівської гімназії ім.О.Партицького.
Львівська область

„Я – ЛЮДИНА, А, ОТЖЕ, МАЮ ПРАВА” **сценарій позакласного заходу**

Ось уже три роки поспіль у Жидачівській гімназії ім.О.Партицького з нагоди відзначення Дня прав людини (10 –го грудня) проводиться тиждень правових знань. У рамках тижня організуються різноманітні заходи з метою:

- поглиблення правових знань учнів гімназії, формуванню у них активної громадянської позиції ;
- пропаганди цінностей демократичного суспільства і прав людини.

Тема: „Я людина, а , отже , маю права”.

Мета : виховувати учнів гімназії свідомими , активними громадянами України, завдяки формуванню і поглибленню у них правових знань, правової культури.

Форма роботи : ділова гра.

Обладнання : необхідна література (підручник з основ правознавства, Конвенція ООН про права дитини, Конституція України, тощо), комп'ютер (якщо є відповідні матеріали на дисках), відеоапаратура (при наявності відеокaset з фільмами про права людини і дитини), листки ватману, кольорові маркери.

Заняття проходить у формі ділової гри. Вікова категорія – учні 9 – 11 –х класів. Діти заздалегідь поділяються на чотири команди : Доповідач, Опонент, Рецензент, Спостерігач. Їм дається домашнє завдання підготувати відповіді на питання, придумати назву команди, форму одягу, тощо.

Тема заздалегідь записується на дошці. На дошці також записується вислів, який відображає основну ідею заняття – „чомусь не всім легко зрозуміти, що інша людина – також людина, незважаючи на очевидність цього факту”.

„ Всі ми живемо у світі, де батьки, вчителі, святенники – кожний тебе вчить, розпускає, збиває з істини, відволікає від самого себе. Моє зусилля полягає в тому, щоб дати тобі знову твій власний центр... Я хочу , щоб ти просто був самим собою, з величезною самоповагою, з гідністю від знання того , що життя має потребу в тобі , - і тоді ти можеш почати шукати самого себе...”

ОШО.

Вибирається журі, яке буде оцінювати виступи команд (до складу журі можуть входити вчитель правознавства, історії, заступник директора гімназії з виховної роботи, працівник правоохоронних органів, учень – представник гімназійної ради гімназії.

Ведучий оголошує правила гри, яких гравці повинні дотримуватися. У разі порушення правил журі має право зняти бали. Капітани команд представляють свою команду, проводять жеребкування (кому яка роль випаде при розкритті кожного питання).

Доповідач (один або два члени команди на рівних правах) викладають суть питання , акцентуючи увагу слухачів на основних ідеях і висновках. При цьому бажано використати заздалегідь підготовлені плакати, слайди, фотографії, а також провести демонстрації, якщо це потрібно.

Опонент (один член команди) аналізує виступ, відзначає позитивні аспекти, висловлює критичні зауваження, ставить питання , що виявляють помилки і неточності у розумінні проблеми та її розв'язанні Доповідачем. Важливо, щоб у виступі не повторювалося те, що було сказано Доповідачем. Опонент повинен формулювати свої питання у ввічливій, коректній формі.

Рецензент (один член команди) дає коротку оцінку виступам Доповідача та Опонента.

Спостерігач протягом одного бою не бере участі в обговоренні питання, проте уважно слухає усі виступи і має право взяти участь у загальній полеміці. Кожен учасник протягом одного бою може виступати не більше одного разу. Таким чином кожна команда по черзі буде в різних ролях: Доповідача, Опонента, Рецензента, Спостерігача.

Оцінка виступу команд.

Після кожного бою журі виставляє командам оцінки з урахуванням усіх виступів членів команди. Доповідач – 10 балів; Опонент – 5 балів; Рецензент – 5 балів; відповіді на питання – 3 бали; участь у дискусії – 2 бали. Максимальна кількість балів – 25 . Після гри команда – переможець нагороджується грамотою (можна виготовити по власному дизайну), невеликим призом.

Регламент

1. Підготовка Доповідача до доповіді – 2 хв.
2. Доповідь – 7 хв.
3. Запитання до Доповідача з боку Опонента і його відповідь – 2 хв.
4. Підготовка до опонування – 2 хв.
5. Опонування -5 хв.
6. Запитання Рецензента до Доповідача і Опонента, їхні відповіді – 3 хв.
7. Підготовка до рецензування – 2хв.
8. Рецензування відповідей Доповідача і Опонента – 3 хв.
9. Заключне слово Рецензента, Доповідача, Опонента, Спостерігача (загальна полеміка) – 5 хв.
10. Запитання журі – 2 хв.
11. Виставлення оцінок – 2 хв.
12. Слово журі – 3 хв.

Оцінка журі виступів команд.

№	Кількість балів за кожний виступ команди	Команда № 1	Команда №2	Команда № 3	Команда № 4
1	Доповідач (макс. кількість балів -10)				
2	Опонент (Макс. кількість балів -5)				
3	Рецензент (Макс. кількість балів -5)				
4	Відповіді на питання (Макс. кількість балів -2)				
5	Участь у дискусії (Макс. кількість балів -2)				
6	Загальна кількість балів (Макс. кількість балів 25)				

Рекомендовані питання .

1. Що слід розуміти під поняттям „ права дитини”? Короткий екскурс в історію розвитку прав дитини.
2. Документи, у яких іде мова про права дитини.
3. Я – людини, а, отже, маю такі права ... (трактування прав дитини).
4. Як я можу захищати свої права?

Питання, які команди задавали одна одній під час полеміки:

1. До якого віку людина вважається неповнолітньою?
2. Які закони існують в Україні щодо захисту прав дитини?
3. Чим відрізнялася методика виховання Сократа?
4. Що таке кримінальна відповідальність?
5. Як розуміти вислів „без прав нема і обов’язків” ?

До сценарію можна додати тези виступів команд.

Переваги даної форми проведення заняття:

1. Дозволяє поглибити, узальнити правові знання учнів, розвиває інтерес до предмету правознавства.
2. Інтегрує знання учнів з інших предметів (історії – розвиток права в Стародавній Греції, Римі; історичні довідки, факти), географії, інформатики (вміння отримати необхідну інформацію, використовуючи Інтернет), тощо.
3. Містить елемент змагання , а тому виховує в дітей почуття відповідальності за свою команду.
4. Виробляє навички ділового спілкування, вміння грамотно вести дискусію, що в майбутньому безумовно пригодиться кожній дитині.
5. Спонукає учнів до самостійної роботи, і, мабуть, найголовніше, дозволяє проявити творчість , ініціативу, розкрити себе.

Додаток 1

1. Знання права заслуговує найвищої шани. (Ульпіан).
2. Дитина повинна думати про саму себе, замислюватись над питанням: що в мені гарне, а що погане. (В. О. Сухомлинський)
3. Право і справедливість полягають у тому, щоб кожен мав і робив так, щоб ніхто не мав чужого і не позбавлявся свого. (Конфуцій).
4. Можна використати античні афоризми :
 - Cogitationis poenam nemo patitur / Ніхто не несе відповідальності за свої думки.
 - Imperita pro culpa habetur / Незнання не звільняє від покарання.
 - Jus est ars boni et aequi / Право – це мистецтво добра і справедливості.
 - Neminem laeclit qui suo jure utitur / Нікого не ображає той, хто користується своїм правом.
 - Justitia regnorum fundamentum / Правосуддя – основа держави.
 - Ibi potest valere populus, ubi leges valent / Там, де закони в силі, там і народ сильний (Публіній Сір).
 - Scire leges non hoc est verba earum tenere, sed vim ac potestatem / Знання законів полягає не в тому, щоб пам’ятати їх слова, а в тому, щоб розуміти їх зміст.
 - Summos cum infimis pari jure sunt /Перед законом всі рівні.

Віра Дерев'янок

Количівська ЗОШ I-III ступенів
Чернігівської області

“ ПРАВА ДИТИНИ”

Захід з правового виховання для учнів, батьків та вчителів

Тема

Мета заходу. Ознайомлення учасників з основними положеннями Конвенції ООН про права дитини; сприяння вихованню правосвідомості та активної життєвої позиції; розвиток критичного мислення , вміння спілкуватися.

Форма проведення: тренінг.

Обладнання:

1. Вислови видатних людей.
2. Виставка літератури на дану тему.
3. Відеомагнітофон, відеокасета.
4. Тексти Конвенції ООН про права дитини.
5. Плакати.
6. Білий папір, ножиці, клей, фломастер.

Хід заняття.

Перед початком заняття у залі звучить класична музика, присутні знайомляться з виставкою літератури. Дорослим пропонується залишити свої написи на плакаті “Наші діти та їх права”, а дітям - на іншому плакаті “Я маю право” (мета:оцінка рівня поінформованості)

I. Привітання - знайомство (5 хв.)

Вправа "Як це цікаво!"

Учасники групи сідають у коло. Ведучий пропонує учаснику, котрий сидить справа, назвати своє ім'я й захоплення ("Я люблю співати", "Я люблю подорожувати").

У відповідь на кожен сказану фразу всі учасники вигукують: "Як це цікаво!" На закінчення - обговорення. Питання для обговорення:

1. Що нового ми дізналися про учасників групи?
2. Що ви відчули під час виконання цієї вправи?

II. Прийняття правил роботи групи (5хв.)

Вправа "Правила"

Ведучий пропонує для ефективного спілкування виробити спільні правила.

Використовується плакат "Правила роботи групи"

III. Вступна бесіда "Що відбудеться сьогодні?" (5хв.)

Сьогодні ми говоритимемо про права дитини, прийняті Конвенцією ООН 20 листопада 1989 року. В Україні цей документ набув чинності з 27 вересня 1991 року.

Разом зібралися діти, батьки та учителі. І це закономірно. Адже діти мають знати свої права, а ми, дорослі, допомогти у реалізації їх.

Заняття відбуватимуться у формі гри, дискусії. У кожного будуть однакові права та обов'язки.

IV. Очікування (10 хв.)

Ведучий пропонує учасникам групи на попередньо підготовлених паперових квіточках зробити записи, що вони чекають від сьогоднішньої зустрічі, озвучити свої сподівання і поки що скласти квіточки у кошик.

V. Інформаційне повідомлення "Конвенція ООН про права дитини - головний міжнародний документ щодо захисту дітей" (10 хв.)

Хід повідомлення: історія прийняття Конвенції, її мета, завдання, структура.

VI. Вправи "Читаємо, обговорюємо, відображаємо" (25 хв.)

1. Учасники заходу об'єднуються у три підгрупи по 6 чоловік. Кожна підгрупа отримує завдання ознайомитися та обговорити статті Конвенції (перша - статті 1 -14, друга - статті 15-27, третя - 28-40).

2. Групи переоб'єднуються таким чином, щоб у кожній були представники трьох попередніх груп.

Завдання: кожний з учасників ділиться своїми думками з приводу опрацьованих статей Конвенції з представниками новоутвореної групи.

Кожній групі пропонується створити свій плакат " Конвенція ООН про права дитини" ("Колаж"). Після завершення роботи групи презентують плакат.

VII. Відеопоказ "Конвенція ООН про права дитини" (10 хв.)

VIII. Підведення підсумків. (10 хв.)

1. Учасникам пропонується дістати з кошика квіточки, складені на початку заняття, поділитися враженнями від заняття, і якщо їхні очікування справдилися, то прикріпити квіти на плакат "Наші очікування", де зображені стебла. По закінченню роботи має вийти букет.

2. Вправа "Компліменти". Учасники стають у коло, обнімають один одного за плечі і говорять компліменти.

Література

1. Конвенція ООН про права дитини.
2. Сергій Буров "Права дітей та молоді". Бюлетень Харківської правозахисної групи, травень 2004 року,
3. Марек Новицький. "Що таке права людини?"
4. Матеріали із журналів "Все для вчителя", "Сільська школа України", " Позакласний час",
5. О.Д. Наровлянський "Основи правознавства"

Проект Люботинського МЦСССДМ

Автор Л.Гільова-Махаріна,
директор МЦСССДМ

Назва проекту. Ви не самотні.

Мета проекту. Мобілізація ресурсів учнівської молоді м. Люботин для надання соціальних послуг дітям з обмеженими функціональними можливостями, навчання молоді основам соціальної роботи, методам проведення опитування, проведення переговорів з керівниками установ, формування активної громадянської позиції, емпатії, відповідальності за виконання доручення та

Завдання проекту.

1. Проведення опитування "Проблеми дітей з функціональними обмеженнями" серед дітей цільової групи, їх батьків з метою вивчення їх потреб та можливостей громади щодо їх задоволення.

2. Навчання молоді методам роботи з дітьми з обмеженими можливостями на тренінгах Школи волонтерів

3. Надання послуг дітям з обмеженими можливостями за місцем проживання (допомога у навчанні, години спілкування) та робота на Телефоні довіри.

4. Проведення концерту – вітання "Ви не самотні" до Міжнародного дня людей з обмеженими можливостями.

Розрахунок бюджету та пошук можливостей фінансування.

№	Стаття витрат	розрахунок	Сума, грн.
1.	Проведення опитування Канцелярські товари (папір, ручки) Друкування анкет	30,0 10,0	40,0
2.	Участь у тренінгах Школи волонтерів Канцелярські товари (ватман, маркери, скотч)	50,0	50,0
3.	Робота лінії Телефону довіри (оплата зв'язку)	10,0 x 3 міс.	30,0
4.	Підготовка та проведення концерту (оформлення кульками, організація підвозу дітей – інвалідів, солодощі)	260,0	260,0
5.	Проведення презентації (випуск релізу, фотовиставка)	70,0	70,0
	РАЗОМ		370,0

Для фінансування проекту залучимо:

власні кошти 3,0 грн. X 30 учасників=90,0 (проведення опитування та участь у тренінгах)

кошти БФ "Допомога" – 250,0 (в рамках їх статутної діяльності)

кошти МЦСССДМ – 30,0 (оплата зв'язку)

Планування співпраці.

Тренінги з навчання основам соціальної роботи проведуть тренери міського волонтерського центру.

Лінію Телефону довіри надасть міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

До підготовки концерту - вітання будуть залучені вихованці дитячої музичної школи, команда КВК гімназії №1, сувеніри – подарунки для дітей з обмеженими можливостями будуть зроблені учнями БДЮТ, підвіз дітей з обмеженими можливостями здійснить благодійний фонд "Допомога"

Визначення реалізаторів проекту.

Для проведення опитування будуть задіяні 30 учнів 9-11 класів з різних шкіл міста (ЗОШ №2,3,4,5,6)

Участь у тренінгах візьмуть 30 слухачів Школи волонтерів, учнів 9-11 кл

Здійснюватимуть допомогу у навчанні, спілкуватимуться з дітьми з обмеженими можливостями за місцем проживання 20 учнів 9-11 класів

Працюватимуть на лінії Телефону Довіри 10 учнів 9-11 класів

У підготовці та проведенні концерту візьмуть участь 15 учнів 9-11 класів, 10 членів команди КВК, 12 учнів дитячої музичної школи.

Кожен з 30 учасників проекту приготує сувенір – подарунок , зроблений своїми руками.

Підготовка інструкції для учнів.

1. пройти 3- денний тренінг з основ соціальної роботи в Школі волонтерів
2. в'яснити у адміністрації своєї школи , скільки учнів навчаються за індивідуальною програмою, їх прізвища, імена, вік, домашню адресу.
3. в'яснити у міськвиконкомі , які організації в місті працюють з даною категорією дітей , які послуги надаються цій категорії дітей
4. скласти анкету для дітей цільової групи щодо визначення потреб , підготувати об'яву про організацію роботи Телефону довіри
5. відвідати дітей з функціональними можливостями за місцем проживання, виявити проблеми дітей, батьків цих дітей, розповісти про роботу Телефону довіри.
6. організувати відвідання дітей з обмеженими можливостями з метою допомоги в навчанні.
7. узагальнити проблеми дітей з обмеженими можливостями та їх батьків ,передати листа до відділу у справах сім'ї та молоді міськвиконкому для реагування.
8. підготувати листи до міського голови, міського відділу культури, адміністрації дитячої музичної школи, БДЮТ щодо проведення концерту – вітання для дітей з обмеженими можливостями до Міжнародного дня людини з обмеженими можливостями , виготовити об'яви про проведення концерту , розповсюдити їх у навчальних закладах міста, на інформаційних щитах.
9. підготувати сувеніри для дітей – інвалідів до Міжнародного дня людини з обмеженими можливостями .

Підготовка плану реалізації проекту

№	Захід	Термін проведення	результат
1.	Участь у тренінгах Школи волонтерів	1-й тиждень	Формування робочих груп , групи консультантів, визначення лідерів груп
2.	Бесіда з директором школи щодо дітей , що навчаються за індивідуальними програмами	2 –й тиждень	Список дітей з обмеженими можливостями
3	Бесіда з заступником міського голови з гуманітарних питань	2 -й тиждень	Список організацій , які працюють з дітьми – інвалідами
4.	Складання та друкування анкет	3-й тиждень	70 анкет
5.	Підготовка та друкування об'яв Телефону Довіри, складання графіку чергувань на ТД	3-й тиждень	15 об'яв, графік чергування
6	Проведення опитування	4-й тиждень	Визначення потреб цільової групи
7.	Підготовка узагальненої довідки та зустріч з начальником відділу сім'ї та молоді	5-й тиждень	Узагальнена довідка
8.	Надання соціальних послуг дітям цільової групи за місцем проживання (допомога у навчанні, спілкування)	5-й – 9-й тиждень	
9	Підготовка листів до міської влади, керівників ДМШ, БДЮТ, БФ “ Допомога” щодо проведення концерту	5-й тиждень	листи
10.	Підготовка та розповсюдження об'яв про проведення концерту	10-й тиждень	
11.	Підготовка сувенірів	10-11 –й тиждень	
12	Оформлення зали, підвезення дітей до місця проведення концерту	12-й тиждень	
13	Концерт	12-й тиждень	

14.	Підготовка круглого столу (виступи, запрошення , виготовлення – релізу)	12-й тиждень	50 інформ -релізів, 50 запрошень
15.	Підготовка фотовиставки	12-й тиждень	30 фото
16.	Презентація проекту	13-й тиждень	

Визначення способу презентації

Презентація проекту - круглий стіл “ Участь молоді у наданні соціальних послуг “ та фотовиставка , яка буде розміщена у вестибюлі міськвиконкому .

Визначення способу оцінювання :

Предмет оцінки – надання послуг, оцінювання проводить керівник проекту

- кількість респондентів опитування “ Проблеми дітей з функціональними обмеженнями “
- кількість відвідань дітей цільової групи за місцем проживання
- кількість дзвінків на лінію Телефону довіри
- кількість листів до міської влади, установ міста , громадськості щодо участі у реалізації проекту, кількість відповідей
- кількість підготовлених та подарованих сувенірів
- кількість відгуків на проект від батьків, дітей цільової групи, влади, громади, ЗМІ.

Гончаренко Сергій Володимирович,
методист районного методичного кабінету
Новгород-Сіверського відділу освіти

Просвітницький тренінг Як захистити свої права

Мета: ознайомлення учнів з комплексом їх прав та обов’язків механізмами їх захисту, практичним використанням нормативних документів, які стосуються неповнолітніх .

Цільова аудиторія : підлітки середнього та старшого шкільного віку

Час проведення: 2 год.10 хв. (може бути поділена на два заняття)

План

№	Види роботи	Орієнтовна тривалість (хв)	Ресурсне забезпечення
1.	Вступне слово (оголошення теми та мети заняття)	5	Виставка правової літератури, маркери, папір А-3
2.	Знайомство Вправа “Мій друг сказав би про мене, що я..”	10-12	
3.	Вправа “Ливарпамен”	7	2(3) маркери
4.	Прийняття правил роботи	15	Дошка(А-2, А-4)
5.	Очікування Вправа “Скринька порушень”	7	Папірці бумажки, фломастери, малюнок “скриньки порушень”
6.	Актуалізація проблеми	3	
7.	Вправа “Асоціації”	10	Дошка(фліп-чарт, папір А-2)
8.	Вправа “ Я маю право”	20	А-3, маркери, дошка
9.	Вправа “ Конвенція про права дитини у малюнках”	20	Папір А-4, маркери, фрагменти тексту, тексти Конвенції
10.	Вправа “Приклади порушення прав та свобод людини у навчальному закладі”	15	Дошка (фліп-чарт), маркери (крейда)
11.	Вправа “Хто (які установи, організації) може допомогти мені у захисті моїх прав?”	7	Буклети, список установ
12.	Підсумок заняття. Вправа “Що я можу зробити	15	А-3, маркери, дошка

На початку зустрічі тренер оголошує учасникам тренінгу тему зустрічі та повідомляє її головні тези. Для цього слід використати підготовлені плакати, дошку, фліп – чарт тощо.

Вправа “Знайомство” допоможе учасникам групи дізнатися один про одного щось позитивне, цей прийом допомагає у створенні доброзичливої атмосфери у групі. Кожен учасник по черзі називає своє ім’я та говорить фразу, яка розпочинається зі слів: “Мій друг сказав би про мене, що я...”. У вправі приймають участь всі учасники.

Гра-розминка “Ливарпамен”

Мета: допомагає розвивати у підлітків почуття необхідності правил і законів, цінність їх у суспільстві, а також подає деякі основні ідеї щодо справедливості (тобто правила про правила).

Хід вправи

Тренер розбиває групу на команди з різною кількістю учасників і просить вишукатися в дві колони. Потім він дає маркер (або інший предмет) першому граючому в кожній команді та пропонує почати гру. Очевидно група буде в розпачі через відсутність вказівок. Через деякий час тренер поступово пояснює деякі правила гри, говорячи, що маркер треба спочатку передати в кінець колони, а потім повернути його тим, хто починав. Виграє команда, яка закінчує першою. Команди починають, але тренер їх зупиняє, сказавши, що вони не так виконують гру. Маркер необхідно передавати через ліве плече. На це команди починають обурюватися, що їм нічого не казали про це. Після чергового старту гра зупиняється знов, і додається якесь нове правило. Коли “переможці” оголошені, більшість учасників виглядають обуреними перебігом гри.

До уваги тренера

Це обурення має стати базою для наступного обговорення. При підсумкові гри необхідно звернути увагу на необхідність правил та законів не тільки у грі, а й у житті людини. Вправа водночас забезпечує “розігрівання” підлітків.

Вправа “Прийняття правил роботи”

Логічно продовжуючи попередню вправу тренер пропонує учасникам об’єднатися у три групи з метою вироблення правил, норм спілкування під час занять. Кожна група має протягом 5 хв. записати не менше 5 правил. Після закінчення цієї роботи групи презентують свої напрацювання, а тренер записує їх на дошці або на фліп-чарті.

До уваги тренера орієнтовні правила :

- Дотримуватися регламенту
- Слухати і чути (один говорить-інші – слухають)
- Бути пунктуальним. Не запізнюватися на заняття.
- Проявляти доброзичливість.
- Бути активними.
- Говорити тільки за темою.
- Не критикувати: кожен має право на власну думку.
- Конфіденційність
- .

Очікування

Учасникам роздаються невеликі аркуші паперу(можна липкого). Тренер просить кожного написати на них що вони чекають від сьогоднішньої зустрічі бажано, щоб вони стосувалися вирішення певних проблем пов’язаних з порушенням прав людини. Для цієї роботи відводиться відводиться 3 хв. Після цього всі аркуші вивішуються на стилізовану скриньку. Тренер може деяки з них оголосити.

Після цієї вправи тренер нагадує учасникам тему зустрічі підводить певний підсумок проведеним вправам, коментує свої позитивні враження

Вправа "Асоціації"

Мета вправи: активізувати необхідні для заняття поняття та знання учасників. Спрямувати їх на активну розумову, колективну діяльність.

Хід вправи

Вправа проводиться методом "мозкової атаки". Тренер пропонує учасникам протягом 3 хв. пригадати які асоціації викликає в них поняття "право". Всі варіанти фіксуються на дошці або фліп-чарті. Після цього група узагальнює напрацьоване відокремлюючи головні ознаки цього поняття та практично формулюючи його. Виконання цієї вправи дасть можливість тренеру дізнатися про рівень знань та власний досвід учасників групи з даного питання, допоможе учасникам сконцентруватися на головних поняттях тренінгу.

Вправа "Я маю право на..." має на меті з'ясувати як учасники розуміють практичну сторону прав людини.

Хід вправи

Тренер пропонує утворити три групи. Кожна група отримує окреме завдання на яке вона повинна дати відповідь протягом 7 хв. (відповідь може бути оформлена у вигляді таблиці, схеми, малюнка тощо). Після чого відбувається презентація (до 3-4 хв.) напрацювань груп.

- Як моє право захистити?
- Хто може порушити моє право?
- Чим моє право обмежене?

По закінченню презентацій відбувається узагальнення почутого.

Вправа "Права дитини в малюнках"

Мета: навчити учасників орієнтуватися у правах дитини засобом малюнку.

Хід вправи

Тренер пропонує учасникам розійтися по чотирьох кутках, поділивши їх на чотири групи, наприклад, методом "перший, другий, третій, четвертий". Кожна команда отримує завдання ілюструвати статті Конвенції. Перша — статті 1-10; друга — статті 11-20; третя — статті 21-30; четверта - статті 31-40.

Після завершення роботи кожна команда презентує свій проект.

Вправа "Приклади порушення прав та свобод людини у навчальному закладі"

Мета вправи : відокремити у шкільному житті випадки порушення прав людини(дитини) та дати відповідь щодо їх запобігання.

Хід вправи

Тренер пропонує учасникам дати відповідь на питання "Які ви можете назвати випадки, які трапилися у навчальному закладі коли були порушені права людини(дитини)?"

Всі варіанти тренер фіксує на дошці(фліп-чарті) умовно поділеному навпіл. Після того, як випадки будуть перелічені тренер пропонує у другій частині дошки записати можливі варіанти створення умов коли таким випадкам можна запобігти.

Допоміжні питання для обговорення:

- Що треба для того щоб запобігти порушенням прав?
- Що ви відчували тоді коли ваші права були порушені?
- А коли самі порушували права інших?
- За яких ситуацій ви відчуваєте себе комфортно?
- Що для вас означає бути "толерантним"?

Вправа "Хто може допомогти в захисті твоїх прав"

Мета: зорієнтувати підлітків куди і до кого звертатися, якщо виникають проблеми порушення прав.

Хід вправи

Тренер говорить учасникам: "Ми знаємо, що робити і до кого звертатися, коли заболить голова або зненацька підніметься температура, або зламається телевізор. А як бути, коли порушуються права підлітків? До кого звертатися, кому довірятися, кого запитати? Дуже мало є таких, хто жодного разу не задавався цими питаннями. Підлітки не знають, до кого звертатися, і тому не можуть вчасно отримати потрібну їм консультацію та допомогу, і врешті залишаються наодинці зі своїми проблемами. А даремно. В кожній місцевості існує ціла мережа організацій, служб, здатних кинути "рятівне коло" тим, хто цього потребує. Інформація, яку ви отримаєте зараз, підкаже, куди і до кого звернутися по допомогу щодо захисту своїх прав.

Потім тренер наводить список організацій і служб до яких підлітки можуть звернутися в разі потреби, роздає їм буклети з переліком цих організацій і служб.

Підсумок заняття. Вправа "Що я можу зробити для захисту своїх прав?"

Мета : зорієнтувати учасників на пошуки значущих для них способів просвітницької діяльності, формувати в них уміння приймати нестандартні рішення.

Хід вправи

Тренер пропонує учасникам об'єднатися у три підгрупи. Свої пропозиції кожна підгрупа записує на великому аркуші паперу. Наступний етап – презентація напрацювань і на закінчення прийняття колективного рішення.

Концева Л.В

МИ-МАЛЕНЬКІ ГРОМАДЯНИ УКРАЇНИ. НАМ ТВОРИТИ МАЙБУТНЄ.

Презентація організації.

В Гончарівській ЗОШ 1-3 ступенів Сватівського району Луганської області працює 18 учителів, 10 чоловік техперсоналу і навчається 204 учнів:

1-4кл. -46 чол.,

5-9кл. -126чол.,

10-11кл. -32чол.,

Учнів Гончарівської школи приймають активну участь у всіх шкільних і районних заходах. Три роки поспіль хореографічний колектив стає лауреатами конкурсу «Шкільний вальс третє тисячоліття», займають призові місця в районних олімпіадах, не стоять осторонь від обласних змагань і конкурсів. Найактивніші учні співпрацюють з регіональним центром, беруть участь у різних громадських заходах, акціях і проектах.

Але це не дає можливість усім учням оволодіти навиками і вміннями з питань громадянської освіти.

Проблема.

Україна стала на демократичний шлях розвитку. І тому активним завданням на данному етапі є вдосконалення і розвиток громадянської освіти.

Школа, як осередок громадянської освіти, має сприяти розвиткові демократичної політичної культури, формуванню громадянської компетентності, політико-правових знань, політичних умінь, гідності та відповідальності молодих людей, усвідомленню і визначенню ними демократичних принципів життя та пріоритету прав людини.

Семінар «Активні вчителі, активні школи, активне громадське суспільство» посприяв вирішенню проблеми громадянської освіти саме в Гончарівській ЗОШ. Провівши анкетування серед учнів 10-11 класів виявилось, що діти недостатньо володіють поняттям «Громадянська освіта», змістом і формою її діяльності.

Діти не орієнтуються у політико-правових і соціальних сферах суспільного життя, падає рівень культурологічних знань, неминуча участь молоді і в економічних відносинах.

Логічним рішенням даної проблеми є створення інформаційного центру на базі Гончарівської ЗОШ щодо набуття досвіду громадянської освіти, демократичної поведінки та комунікативної взаємодії.

Мета.

Підвищення рівня громадянської освіти учнів Гончарівської ЗОШ шляхом створення інформаційного центру.

Задача:

1. Створення додаткової інформаційної служби.
2. Підвищення рівня знань учнів з питань громадянської освіти.
3. Налагодження більш тісних стосунків з державними службами.
4. Зайнятість учнів в позаурочний час(зменшення правопорушень, збагатшення внутрішнього світу).
5. Надання допомоги дітям в розкритті себе як «особистості».

Опис заходів проекту.

1. Створення ініціативної групи з 8-ми чоловік.
2. Визначення найбільш придатного класу.
3. Обладнання класу.
4. Придбання комп'ютерних програм, спеціальної літератури.
5. Визначення служб і осіб , які будуть задіяні в проекті.
6. Навчання лідерів інтерактивним методам у проведенні заняття.
7. Виготовлення оголошення, випуск шкільної газети.

Методи проекту.

1. Створення банку даних служб,які нададуть послуги спеціалістів.
2. Домовленість зі службами.
3. Складання графіка проведення консультацій спеціалістів.
4. Підготовка і проведення 5-ох зустрічей з державними службами.
5. Підготовка і проведення 3-ох занять з учнями з питань громадянської освіти.
6. Підготовка і проведення правового тижня в школі.
7. Підготовка і проведення «Дебатів Карла Поппера».
8. Проведення анкетування «Про що я дізнався».
9. Збирання,аналіз і підготовка інформації для випуску шкільної газети «Лідер».

Ініціативна група:

1. Концева Л.В. - заступник директора з вих. роботи
2. Коваленко Л.І. -вчитель
3. Вегера С.В. -вчитель
4. Москаленко М.Є.-вчитель
5. Бурлуцький В. -учень 10 класу
6. Євдокієнко А. -учениця10 класу
7. Гаспарян В. -учениця10 класу
8. Борзило О. - учениця11 класу

Очікувані результати.

Вирішення поставлених задач дасть можливість:

1. Оволодіти новою інформацією з питань навчання та виховання і доводити до відома всіх зацікавлених людей.
2. Підвищити освітній рівень як учнів, так і учителів з питань громадянської освіти.
3. Швидше і ефективніше довести необхідну інформацію до дітей школи.
4. Розширити співпрацю з спеціалістами і службами , які займаються питаннями громадянської освіти.
5. Зменшити ріст правопорушень серед неповнолітніх.
6. Збагатити внутрішній світ дитини.

Тривалість і план реалізації заходів

Бюджет проекту
150грн.

1. Обладнання класу(виготовлення
стендів, пластик, степлер, дошка)

Захід	Тривалість	
Створення ініціативної групи з 8-ми чоловік	вересень	1 день
Визначення найбільш придатного класу	вересень	1 день
Складання кошторису витрат	вересень	1 день
Обладнання класу, виготовлення стендів.	вересень	2 дні
Придбання комп'ютерних програм, спеціальної літератури	жовтень	2 дні
Визначення служб , які будуть задіяні в проекті	вересень	1 день
Створення банку даних служб, які нададуть послуги спеціалістів	вересень	1 день
Домовленість зі службами: служба у справах неповнолітніх; кримінальна міліція; ПП АФ «Гончарівська»; територіальна сільська громада; Сватівська районна лікарня	жовтень	2 дні
Складання графіка проведення консультацій	жовтень	1 день
Навчання лідерів у проведенні занять	жовтень	4 дні
Виготовлення оголошень , випуск газети	жовтень	1 день
Відкриття центру, проведення заняття	жовтень	
Проведення правового тижня	жовтень	
Проведення другого заняття	листопад	
Проведення зустрічі з службою у справах неповнолітніх	листопад	
Проведення зустрічі з кримінальною міліцією	листопад	
Проведення зустрічі з ПП АФ «Гончарівська»	листопад	
Проведення зустрічі з територіальною сільською громадою	грудень	
Проведення зустрічі зі Сватівською районною лікарнею	грудень	
Проведення третього заняття «Дебати К. Поппера»	грудень	
Випуск кожної неділі шкільної газети «Лідер»		

2. Комп'ютерні програми,

спеціальна література(бумага, 240грн.

ксерокопії)

3. Навчання лідерів(бумага, маркери, 70грн.

скотч, постери)

4. Випуск шкільної газети(ватмани, 30грн.

олівці, фарби, пензли)

5. Транспортні послуги для
перевезення спеціалістів

200грн.

Всього

690грн.

Презентація

У формі інсценованої казки «Я-громадянин»

Спосіб оцінювання

Предмет оцінки	знання дітей та степінь активності у заключних дебатах.
Хто і як буде оцінювати	ініціативна група, анкетування.
Критерії	графік.

Виконала: Терещенко Олена Леонідівна.

Тема. Права людини: історія і сучасність (8 кл.)

Мета:

- пояснити, що таке права людини, наскільки вони важливі для життя людини;
- визначити етапи формування прав людини й розрізнити види прав;
- розвивати вміння працювати з правовими поняттями «права людини», «культурні, політичні, економічні, соціальні, громадянські права»;
- розвивати вміння працювати з правовою літературою ;
- виховувати правосвідомість в учнів.

Обладнання: конституція України, Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права.

Запис на дошці:

(епіграф до уроку):

«Мир, прогрес, права людини – це три мети невід’ємно зв’язані, неможливо досягнути однією з них, зневажаючи інші.»

П.Д. Сахаров

Поняття до теми: особистість, право, права людини, свобода людини, декларація, конвенція.

Тип уроку: засвоєння нових знань та формування умінь.

Хід уроку

1. Повідомлення теми та мети уроку.

Темою нашого уроку є « Права людини: історія і сучасність». Ми спробуємо на уроці прослідкувати як розвивалися права людини у різні часи, бо права людини мають довгу і цікаву історію. Вони тісно пов’язані з розвитком моральних правил та духовних цінностей людей.

2. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Демократичне суспільство, демократична держава нерозривно пов’язані з поняттями права і свободи. Почуття свободи, рівності, власної гідності, проявлялись у людства поступово – від античного уявлення про нерівність людей до філософії природних прав людини епохи Просвітництва, « Білля про права» в США та « Декларації прав людини і громадянина» у Франції. Існує такий вислів: « Хто не знає свого минулого, той не побудує майбутнього». Тому ми почнемо з історії появи поняття «права людини».

3. Актуалізація опорних знань.

План уроку.

1. Зародження і розвиток прав людини.
2. Поняття « право людини» і « свобода людини».
3. Права людини в міжнародно-правових документах.

Вчитель: Кожен і кожна із вас у повсякденному житті, напевно, вимовляли слова: «я маю право», « це моє право», «права людини».

Як ви розумієте, що таке права людини? (10 хв.)

Відповіді учнів починаються зі словосполучення:« Я думаю, що права людини це...»

Вчитель: Шлях людства до сучасного розуміння прав людини був тривалим. Спочатку права людини існували у вигляді моральних норм, наприклад, право на повагу, на власну точку зору. Такі права існують і сьогодні. Вони важливі для людини, але не належать до правових норм і законів.

Закони, які з’явилися одночасно із виникнення держави, зробили права людини поняттям юридичним. Права людини (на життя, безпеку, власність, працю тощо) визначалися законами, але держава, переважно, обмежувала їх. Нерідко права, зафіксовані у законах держави, насправді не реалізовувалися.

У перших відомих історії державах права людини були дуже обмежені, вузькі. Наприклад, у державах Давнього Сходу закон відрізнявся вельми жорстоким ставленням до людини, часто був кастовим.

За доби античності й середньовіччя, попри можливість певних верств суспільства користуватися деякими правами, про права людини в сучасному розумінні не можна говорити. Насамперед тому, що людину у рабовласницьких державах і абсолютних монархіях не вважали вільною особою. Законами закріплювалася нерівність людей за становими, майновими, релігійними, національними та іншими ознаками. Така нерівність унеможлиблювала реалізацію прав і свобод людини. Низка подій, що наблизила добу прав людини, почалася з ухвалення у 1215 році англійської **Великої хартії вольностей**, де **було зазначено: « Жодна людина не буде заарештована і ув'язнена, або позбавлена майна, або оголошена поза законом, або вигнана ... інакше як по законному вироку рівних їй і за законом країни...»**. Це була « перша ластівка» свободи людини (хай навіть дуже обмеженої) в атмосфері сваволі можновладців Середньовіччя. Після Великої хартії вольностей у європейських державах було ухвалено низку документів, які розширювали права вищих верств населення (Золота булла імператора Карла IV в 1356 році, Білль про права в Англії у 1689 році тощо). Утім, справжній відлік історії прав людини в сучасному їх розумінні починається від Великої Французької революції кінця ХУІІІ століття. За три дні до штурму Бастилії « герой Старого і Нового світу» **маркіз Лафаст**, котрий нещодавно повернувся зі Сполучених Штатів, **представив** Національним зборам **проект Декларації прав людини і громадянина**, сказавши при цьому: **« Щоб нація стала вільною, їй достатньо цього захотіти»**. **Історія довела: потрібно також, щоб цього « захотіла держава», щоб вона була готова поділитися своєю владою з пресою, громадянською думкою ...»** Невдовзі після **14 липня 1789 року Національні збори Франції проголосували за ХІ статтю Декларації: « Вільний обмін думками і поглядами є одним із найцінніших прав людини ...»**. Але нова республіка, що засудила монархів, незабаром вдалася до практики жорсткого терору і перетворилася на диктатуру. Французам знадобилося ще майже 100 років, щоб в їхній країні запанувала демократія і виникли умови для реалізації прав людини.

У Сполучених Штатах, що перемогли у війні за незалежність, боротьба за права людини тривала успішніше. Творці американської Конституції (1789р.) оголосили народ суверенним. Під час затвердження найбільшу стурбованість у представників штатів викликала відсутність у ній положень, які б захищали і штати, і їхніх громадян від можливої сваволі центрального уряду. З огляду на це **в 1791 році штати ухвалили перші десять поправок до Конституції Сполучених Штатів**, відомі тепер як **Білль про права**.

Поміркуйте і дайте відповідь: Які ви знаєте міжнародно-правові документи ХХ століття, що регулюють права людини? Коли і чому вони з'явилися?

Учень: У середині ХХ століття, після Другої світової війни, 10 грудня 1948 року Генеральною Асамблеєю ООН була ухвалена Загальна декларація прав людини, де вперше в історії людства були сформульовані основні права і свободи людини, котрі сьогодні у цілому світі вважаються стандартами, зразками для національних юридичних документів (розділів конституцій про права громадян).

Учениця: Протягом ХХ століття було прийнято близько ста різних міжнародних договорів про захист прав і свобод людини.

Учень: Одним із нових документів є Конвенція про права дитини (1989 р.)

Учениця: Якщо люди знатимуть всі ці документи, вони зможуть повністю реалізувати свої права, а державній владі в будь-якій країні важко буде порушувати права громадян. У юридичній літературі поряд зі словами « права людини» ви можете зустріти « свободи», наприклад, свобода слова, свобода думки. Право є тим, реалізацією чого держава гарантує, свобода ж є простором, в який державі не можна втручатися. Тому кажуть: « права і свободи людини».

Вчитель: Обговоріть у парах (15 хв.):

- Що означає поняття «право людини»?
- Поясніть, чи є свобода правом людини, чому?
- Чи важливо для вас особисто мати свободу? Чому?

Відповіді учнів.

Вчитель: Отже, міра свободи може істотно різнитися в різних суспільствах, за різних політичних режимів. Право людини англійський філософ Томас Гоббс визначав як свободу щось робити або не робити. У суспільстві, право забезпечується системою законів, обов'язкових для виконання всіма членами суспільства. **Свобода людини** – це відсутність будь-яких обмежень, тиснень у будь-чому (діяльності, поведінці), прямо не пов'язаних із суспільними правами й нормами. За Гегелем « свобода – це усвідомлена необхідність».

Клас поділений на 3 групи (демократія, тоталітаризм, авторитаризм) 15 хв.).

Які права людини і свободи людини притаманні цим політичним режимам? Чому?

Відповіді груп.

Вчитель: Права не усі однотипні. Є такі групи прав:

- Громадянські (особисті) права;
- Політичні права;
- Соціально-економічні права;

- Права на чисте довкілля, культурні права і права розвитку.

Ознайомтесь із переліком прав людини, що міститься у Загальній декларації прав людини. Які основні демократичні цінності проголошені у Загальній декларації прав людини?» (15 хв.)

Відповіді учнів.

Вчитель: Права й свободи людини в сучасному розумінні невід’ємні від її обов’язків та відповідальності перед суспільством, державою, іншими людьми. Це фундамент не тільки демократії, але й справедливості, рівноправ’я, гуманізму. До такого висновку прийшло людство в кінці ХХ століття, воно крокувало до цього визначення багато століть, заплатило жорстоку ціну. І зараз, у ХХІ столітті, не закінчується боротьба ідей, пошуків найбільш досконалих форм суспільного та державного устрою – демократична боротьба за повноправну вільну людину і громадянина, за гідні умови її існування.

Наша незалежна держава – Україна, що входить в світову співдружність, те ж робить свої перші кроки у цьому демократичному процесі, виборює право стати цивілізованим суспільством, яке поважає людську гідність, чітко прагне дотримуватися невід’ємних прав людини й громадянина.

4. Домашнє завдання.

Написати есе-роздум на тему» Чи можливо ХХІ століттю стати століттям прав людини?»

Проведений у 8 А класі, де 34 учня.

Вчитель: Єдунова Людмила Віталіївна

гімназія № 5 м.

Прилуки 2005р.

Тема: Конституційні основи державного ладу України.

Мета заняття: **Учні мають:**

-зрозуміти: наскільки конституційні принципи державного будівництва України сприяють здійсненню народовладдя та реалізації прав людини;

-засвоїти: 1) перехідний характер державного ладу України;

2) необхідність закріплення основних принципів державного будівництва в Конституції держави;

3) поділ влади та система стримувань і противаг між ними - запорука від зловживань влади;

4) незалежна судова влада - гарант законності та необхідна умова існування правової держави.

Очікувані результати: після уроку учні зможуть:

- визначити та пояснювати основні поняття уроку;

- пояснювати конституційні принципи та особливості державного будівництва Української держави; основні функції Української держави;

- наводити приклади конституційних функцій Української держави щодо здійснення внутрішньої та зовнішньої політики;

- дати власну оцінку конституційним принципам державного ладу України для здійснення народовладдя і реалізації прав людини;

- знати цілі, структуру та функції трьох гілок влади згідно з Конституцією України, принцип струмувань та противаг;

- вміти пояснювати, як принципи поділу влади та система стримувань і противаг запобігає спробам зловживання владою;

- усвідомити значення незалежної судової влади в державі, оцінювати її переваги та недоліки.

Основні поняття: державний лад.

Методи та прийоми: бесіда, міні-лекція, дослідницька робота, ажурна пилка, інструктаж,

Обладнання заняття: посібник, дошка, крейда. Конституція України, Конституція СНД, "Білль про права",

Хід уроку.

I. Організаційний момент. (2 хв.)

II. Вивчення нового матеріалу за планом. (55 хв.)

- 1) Зміст та особливості державного ладу.
- 2) Основні конституційні принципи державного будівництва.
- 3) Конституційно-правовий механізм держави.
- 4) Конституційні функції Української держави.
- 5) Орган законодавчої влади.
- 6) Глава держави.
- 7) Органи виконавчої влади.
- 8) Органи судової влади.

- Міні-лекція (5 хв. & 7 п.1- 4) - ввджу учнів у понятійне поле уроку.

- Звертаю увагу на те, що державний лад - це передбачена та гарантована Конституцією організація держави та її діяльність;

- Виділяю характерні особливості державного ладу України;

- Визначаю конституційно-правовий механізм держави та її елементи та основні заходи організації органів державної влади та їх закріплення з Конституції;

- Зазначаю, що організація та структура органів, їх повноваження та мета діяльності будуються не стихійно, а на певних принципах, які визначають їх суть.

Пропоную учням дати відповіді на наступні запитання. (5 хв.)

- Чому важливо, щоб принципи державного ладу були закріплені у Конституції держави?

- Що це дає громадянам? Що це дає державі?

- Які принципи державного ладу ви знаєте, або які принципи ви порадили б закріпити у Конституції України?

- Далі дослідницька робота. (13 хв.) Учнів розділяю на дві групи.

Завдання першої групи: Порівняйте базові принципи державного будівництва США та України щодо здійснення народовладдя, реалізації прав людини та розподілу влади".

(Завдання виконуються на основі пункту 7.2 та джерела 6; та Конституція України (розділ I), Конституція США та "Білль про права" (10 поправок з 27),

Завдання другої групи: "Які потреби суспільства здатні реально забезпечити Конституційні функції Української держави",

(Завдання виконується на основі пункту 7.4).

- Після закінчення роботи представники груп коротко доповідають про результати,

- Бесіда. (7 хв.)

- Наскільки конституційні принципи державного ладу України відповідають міжнародним стандартам?

- На задоволення чиїх потреб - держави чи суспільства - спрямовані принципи побудови та функції Української держави?

- Чи здатні принципи побудови Української держави та її функції реально забезпечити народовладдя та пріоритет прав людини і громадянина?

- Далі опрацюємо пункти 5, 6, 7, 8- & 7 (25 хв.)

Метод: ажурна пилка, інструктаж. Учнів розділяю на 4 групи А, Б, В, Г.

Кожному члену групи дається номер: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. На першому етапі кожна група виконує своє завдання з метою активізації знань та отримання нової інформації: (10 хв.)

Група А опрацює 7,5 та виконує завдання 5 1-го рівня;

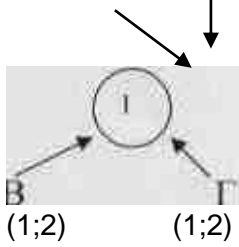
Група Б опрацює пункт 7,6 та виконує завдання 8 1-го рівня;

Група В опрацьовує пункт 7.7 та виконує завдання 5 1-го рівня;
 Група Г опрацьовує пункт 7-8 та виконує завдання 6, 7 1-го рівня.
 Результатом є засвоєння інформації:

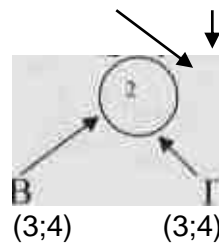
- Група А - про законодавчу владу;
- Група Б - про главу держави;
- Група В - про виконавчу владу;
- Група Г - про судову гілку влади.

Після цього учнів об'єднують в нові 4 групи за таким принципом

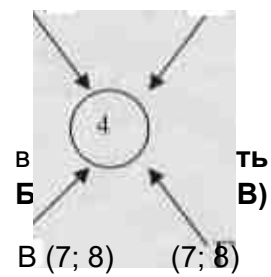
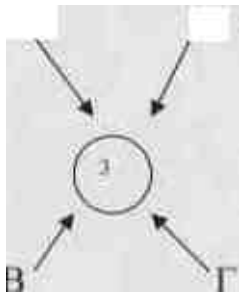
в групу № 1 йдуть
 Б (1;2) А(1;2)

в групу № 2 йдуть
 Б (3;4) А(3,4)

в групу № 3 йдуть
 Б (5,6) А(5; 6)

(5; 6)

(5; 6)

таким чином у кожній новій групі будуть присутні представники з різних груп - "фахівці" з окремих видів влади.

- Наголошую учням про основне питання уроку і даю групам завдання. (10 хв.)

Група № 1 - завдання 3 другого рівня.

Група № 2 - завдання 4, 5 другого рівня.

Група № 3 - завдання 1 третього рівня.

Група № 4 - завдання 7 другого рівня.

- Після закінчення роботи: заслуховується короткий звіт груп про виконану роботу;

- Бесіда; (5 хв.)

- Пропоную учням запропонувати по одній пораді: як вдосконалити державний лад України, щоб він реально забезпечував народовладдя, захист прав людини та громадянина, відповідав Європейським світовим стандартам.

III. Узагальнення та систематизація. (20 хв.)

- Методом "ланцюжок" учні висловлюють (одним реченням) власне ставили до конституційних основ державного ладу України.

- Пропоную учням прочитати висновки і проводжу бесіду за запитаннями для самоконтролю. Ставлю запитання:

- Як ви зможете у подальшому житті використовувати знання, набуті під час вивчення теми.

IV. Оцінюю роботу учнів на уроці та оголошую домашнє завдання.

V. Домашнє завдання:

1) & 7, висновки;

2) Письмово виконати підсумкове завдання.

Джерела додаткової інформації

Джерело 1

“Особливістю практичної реалізації принципу поділу влад є її звичайне доповнення у вигляді так званої системи стримувань і противаг.

... Система стримувань і противаг, покладена в основу організації і функціонування вищих органів держави, втілена в багатьох положеннях Конституції США. Зокрема, остання визначає різні способи формування органів усіх трьох влад: конгрес обирається виборчим корпусом, президент — непрямыми виборами, колегією виборщиків, які, в свою чергу, обираються народом, верховний суд формується спільно з президентом і верхньою палатою конгресу - сенатом”,

(Шаповал В., "Державний лад країн світу", 1999)

Джерело 2

"Стаття 85. До повноважень Верховної ради України належить:

5) визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики;

9) Оголошення за поданням Президента України стану війни і укладення миру, схвалення рішення Президента України про використання Збройних Сил України та інших військових формувань у разі збройної агресії проти України;

- 14) затвердження рішень про надання Україною позик і економічної допомоги іноземним державам та міжнародним організаціям, а також про одержання Україною від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій позик, не передбачених Державним бюджетом України, здійснення контролю за їх використанням;
- 23) схвалення рішення про надання військової допомоги іншим державам, про направлення підрозділів Збройних Сил України до іншої держави чи допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України.

Стаття 106. Президент України:

- 3) представляє державу в міжнародних відносинах, здійснює керівництво зовнішньополітичною діяльністю держави, веде переговори та укладає міжнародні договори України;
- 4) приймає рішення про визнання іноземних держав;
- 5) призначає та звільняє глав дипломатичних представництв України в інших державах і при міжнародних організаціях; приймає вірчі і відкличні грамоти дипломатичних представників іноземних держав;
- 19) вносить до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни та приймає рішення про використання Збройних Сил України у разі збройної агресії проти України;
- 24) присвоює вищі військові звання, вищі дипломатичні ранги та інші вищі спеціальні звання і класні чини.

Запитання та завдання

Перший рівень

1. Що таке державний лад і які елементи включає в себе державний лад України? (7.1)
2. Назвіть основні конституційні принципи державного будівництва в Україні. (7.2)
3. Що входить у конституційно-правовий механізм держави? (7.3)
4. Наведіть конкретні приклади функцій Української держави. (7.4)
5. Назвіть законодавчі та виконавчі органи України. (7.5 – 7.7)
6. Опишіть новий судоустрій України, згідно із Законом від 21.07.2001, (7.8)

Другий рівень

1. Розкрийте зміст основних конституційних принципів державного будівництва в Україні та проілюструйте їх прикладами.
2. На конкретних прикладах покажіть, як змінилися функції держави після набуття Україною незалежності.
3. Складіть схему або опис державних органів та їхніх конкретних дій у процесі врегулювання будь-якої проблеми, від прийняття закону до його виконання.
4. Поясніть, яку наведеному випадку діє система стримувань і противаг трьох гілок влади в США? (Дж. 2)
5. На приладі компетенції гілок влади в зовнішньополітичній діяльності; покажіть, як реалізуються принципи єдності і розподілу державної влади. (Дж. 3)
6. Вважається, що система стримувань і противаг пов'язується також із різними строками повноважень вищих органів влади. Поясніть механізм цього стримування на прикладі України. (Дж. 4)
7. В останньому абзаці пункту 7.2 названо, але не розшифровано ряд принципів державного будівництва. Поясніть їх основний зміст. (7.2)
8. На прикладі будь-якої європейської країни з парламентською формою правління покажіть конкретні історичні умови, що не сприяли їх становленню як президентських. (Дж. 5)

Третій рівень

1. На підставі тексту Конституції України намалюйте схему стримувань і противаг трьох гілок влади та оцініть її ефективність. (Дж. 3)
2. Серед науковців поширена думка, що президентська влада є окремим видом влади, яка відрізняється і від законодавчої, і від виконавчої, і від судової. Обґрунтуйте власну думку про суть, природу та функції президентської влади у суспільстві,

ПРАВА ДИТИНИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Забезпечення прав і добробуту дітей є
ключем до стійкого розвитку країн і
до миру та безпеки у всьому світі.

Керол Белламі,
Виконавчий директор
Дитячого Фонду ООН
(ЮНІСЕФ)

Цілі уроку: на основі положень Конвенції про права дитини вивчити зміст прав дитини та їх особливості. Показати необхідність захисту прав дітей в сучасному світі.

Простежити зв'язок законодавства України в галузі прав дитини з міжнародно-правовими стандартами.

Розвивати вміння працювати з документами, порівнювати й аналізувати, аргументовано висловлювати свою точку зору.

Формувати навички застосування правових знань у повсякденному житті.

Виховувати розуміння того, що дитина є найвищою цінністю держави, не лише об'єктом турбот і піклування, а й суб'єктом права.

Тип уроку: інтерактивний.

Методи: “мозковий штурм”, робота в групах, презентація, “мікрофон”.

Обладнання: 1) документи:

- Конвенція ООН про права дитини (скорочений варіант)
- Конституція України (стаття 52)
- 2) таблиця “Міжнародні стандарти в галузі прав дитини”
- 3) таблиця “Сучасне правове становище дітей”
- 4) пам'ятка “Де можна захистити свої права”
- 5) карточки різних кольорів
- 6) аркуші паперу великого і малого формату, фломастери

Підготовка до уроку: за тиждень до проведення заняття створюю з учнів експертну групу у складі юристів та соціологів, які будуть допомагати у розкритті теми.

I. Вступна частина.

1. Організація учнів до уроку.

Клас ділиться на чотири групи, по 5-6 чоловік. Використовується методичний прийом “пори року”. Після розрахунку на “зима”, “весна”, “літо”, “осінь” учні групуються до купи і кожна “пора року” отримує символ – паперову квітку певного кольору: “зима” – білого, “весна” – зеленого, “літо” – червоного, “осінь” – жовтого.

2. Актуалізація опорних знань.

Гра “Правовий калейдоскоп.”

Учитель ставить запитання учням. Якщо група дає правильну відповідь, квітка відповідного кольору прикріплюється до калейдоскопу – великого картонного круга з рухомою віссю.

Запитання

1. Що таке права людини?
2. Що є джерелом прав людини?
3. Яка відмінність між поняттями “права людини” та “свободи людини”?
4. Які права людини називаються невід’ємними, тобто природними?
5. В якому міжнародному документі закріплено перелік основних прав людини?
6. Як класифікуються права людини згідно з Загальною декларацією прав людини?
7. На чому базується перелік основних прав та свобод людини?
8. Чи є Загальна декларація прав людини юридично обов’язковим документом?
9. У чому історичне значення прийняття Декларації?
10. Чи поширюється дія Декларації та інших міжнародних документів на дітей?
11. Чим дитина відрізняється від дорослої людини?

Висновок:

Справді, дитину жодним чином не можна прирівняти до дорослої людини, зокрема, й у правових аспектах. Дитина повинна бути забезпечена особливим захистом, наділена особливими правами. Особливі права дитини – це “права росту”, зумовлені її фізичною, розумовою і духовною незрілістю. Ці права потребують спеціального захисту, повинні бути створені і забезпечені державою можливості для вільного й повноцінного розвитку дітей.

II. Основна частина.

Мотивація навчальної діяльності.

(Повідомлення теми, мети і завдань уроку)

План вивчення нового матеріалу.

1. Світовий рух за захист прав дітей.
2. Права дітей в Україні.
3. Зміст Конвенції про права дитини.
4. Порушення прав дитини та їх захист.

1. Світовий рух за захист прав дітей.

Питання розкриває підготовлений учень – юрист.

- Права дитини – це права людини, яка не досягла 18-ти років. Рух за захист прав дітей розпочався на початку 20-го століття. Першими державами, що стали на захист прав дітей своїх країн, були Англія та Бельгія. На міжнародному рівні це питання знайшло своє вирішення лише після Першої світової війни.

(Далі демонструє таблицю “Міжнародні стандарти в галузі прав дитини” (додаток №1))

Вчитель:

- Пригадайте визначення правових термінів “декларація” і “конвенція”. Яка між ними відмінність?

2. Права дітей в Україні.

Вчитель:

- В Україні не існує спеціального законодавства для неповнолітніх. Їх права містяться в окремих статтях Сімейного, Цивільного, Кримінального, Кримінально-процесуального кодексів. Ці права регулюються такими законами України:

“Про охорону дитинства”

“Про попередження насильства в сім’ї”

“Про соціальну роботу з дітьми та молоддю”

За дотримання прав дитини в Україні покликани відповідати Міністерство у справах молоді та спорту, різні державні організації. Велику роботу проводять

численні громадські організації, виявляючи порушення прав дітей і надаючи їм кваліфіковану допомогу.

3. Зміст Конвенції про права дитини.

“Мозковий штурм”. “Що потрібно всім дітям, щоб стати щасливими.”

Підготовчий етап “штурму” – записати на дошці питання, яке розглядається.

Перший етап “штурму” – добрати слова, які б дали відповідь на поставлене питання. Учні висувають пропозиції. Вчитель записує на великому аркуші.

Другий етап “штурму” – вчитель ставить завдання згрупувати пропозиції у потреби та забаганки (підкреслити різними кольорами).

Запитання:

- Без чого ви не можете обійтися – потреб чи забаганок?
- Які потреби є однаковими для всіх?

Вчитель:

- Подібний перелік потреб був складений Організацією Об’єднаних Націй і згодом переріс у Конвенцію про права дитини. Її підписали представники 191 країни, зокрема і України. Конвенцію називають “світовою конституцією прав дитини”. Це свідчить про її найвищу силу. Розглянемо основні положення Конвенції.

Опрацювання преамбули.

Вчитель:

- На які важливі аспекти у галузі прав дитини вказує преамбула?
- Кого, згідно з Конвенцією, називають дитиною?

Робота в групах.

За завданням вчителя кожна група уважно перечитує Конвенцію і класифікує права за такими принципами:

Група “зима” – права “підключіться до мене” (права, які дають доступ до певних благ і послуг).

Група “весна” – права “не знущайтеся наді мною” (права бути захищеними від певних негативних дій).

Група “літо” – права “я маю власну думку” (права на самовираження).

Група “осінь” – права спеціальних потреб (права дітей, які потребують особливої уваги і турботи).

Кожна пора року виписує права на карточках відповідного кольору. Доповідач з кожної групи прикріплює їх у вигляді квітки на великому аркуші, формуючи вінок прав дітей і коментуючи кожне з них.

Робота з документом.

Опрацювання Конституції України.

Завдання.

1. Проаналізувати основні положення статті 52 Конституції України.
 2. Порівняти їх з відповідними положеннями Конвенції ООН про права дитини.
- Який висновок можна зробити?

4. Порушення прав дитини та їх захист.

Вчитель:

- Один із класиків сказав: “Щастя всього світу не вартує сльози на щоці невинної дитини”. Та чи завжди людство вимірює своє щастя сльозами дітей? На жаль, ні. Складною проблемою сучасності є недостатня захищеність прав дітей всього світу. Спробуємо у цьому переконатися.

Учень – соціолог демонструє таблицю “Сучасне правове становище дітей” (додаток №2), тлумачачи її зміст.

Бесіда з класом.

- Які думки викликають у вас ці статистичні дані?
- До яких наслідків це може призвести?

- Що має робити суспільство, щоб запобігти порушенню прав дітей? (Діти відповідають на запитання методом “мікрофон”)

Вчитель:

- Нова українська влада у своїй програмі “Назустріч людям” визначила пріоритет держави – захист і турбота кожній дитині.
7 червня 2005 року у Верховній Раді України відбулися парламентські слухання “Забезпечення прав дітей в Україні. Охорона материнства та дитинства”. На цьому засіданні міністр у справах молоді та спорту Юрій Павленко доповів, що уряд визначив для себе основні принципи реформування державної системи захисту дитини, виходячи з того, що всі діти рівні у правах від народження і повинні мати рівні можливості. Реформування системи повинно проводитися від селищного, районного рівня до центрального, а не навпаки.

Запитання:

- Чи опинялися особисто ви у ситуації, коли порушувалися ваші права?
- Як ви відстоювали свої права?
- До кого зверталися за допомогою?
Вчитель роздає кожному учневі пам’ятку “Правова допомога дітям”, де зазначено адреси організацій, що надають правову допомогу дітям (додаток №3).

III. Заключна частина.

Закріплення вивченого.

Бесіда .

- Який документ в галузі прав дитини називають “світовою конституцією”?
- Які положення Конвенції про права дитини, на вашу думку, є найважливішими? Чому?
- Чи вважаєте ви це дискримінацією?

Творче завдання.

Зобразити малюнком своє щасливе дитинство, використовуючи три права з Конвенції.

Підсумки уроку. Оцінювання роботи учнів.

Домашнє завдання.

Скласти проект ідеального людського суспільства, в якому кожна дитина почувалася б щасливою та захищеною.

ДОДАТОК № 1

Міжнародно-правові стандарти в галузі прав дитини.

1923 р. – Міжнародна рада захисту дітей розробляє та затверджує Женевську декларацію прав дитини.
1924 р. – П’ята Асамблея Ліги Націй приймає Женевську декларацію і закликає керуватися її принципами (5 принципів)
1959 р. – Генеральна Асамблея ООН прийняла Декларацію прав дитини і висунула 10 узагальнених прав кожної дитини.
1989 р. – 20 листопада Генеральна Асамблея ООН приймає Конвенцію про права дитини, ініційовану урядом Польщі.
1991р. – 27 вересня Україна ратифікує Конвенцію про права дитини.

ДОДАТОК № 2

Сучасне правове становище дітей.

<i>У світі</i>		<i>В Україні</i>	
Порушення права	Показники	Порушення права	Показники
На гідний життєвий рівень	250 млн.	На здоров'я і розвиток	7,5 млн.
На освіту	30 млн.	На освіту	3,75 тис.
На життя та розвиток	5 млн.	На життя та розвиток	2,1 тис.
На захист від насильства	180 млн.	На захист від насильства	13,5 тис

ДОДАТОК № 3

Правова допомога дітям.

- * **Всеукраїнський комітет захисту дітей**, неурядова правозахисна організація, заснована 29 червня 1993 року.
м. Київ, вул. Філатова, 22/8, офіс 202,
тел.: (044) 538-1047
e-mail: jane_p@ukr.net
- * **Кожній дитині**, міжнародна громадська благодійна організація тел.: (044) 537-2294
- * **Міністерство України у справах молоді та спорту**,
тел.: (044) 228-1124
- * **Дитячий Християнський Фонд**, міжнародна громадська благодійна організація, тел.: (044) 230-2995
- * **Український державний центр соціальних служб для молоді**, тел.: (044) 224-0537
- * **Благодійний фонд "Особлива дитина"**, соціальна та фізична реабілітація дітей-інвалідів, тел.: (044) 276-2130
- * **Телефонна служба довіри для молоді** (цілодобово),
тел.: (044) 515-2374
- * **Лінія любові "Не бійся"**, тел.: (044) 411- 4486
- * **Всеукраїнська лінія "Телефон довіри"**, тел.: 8 -800 -500 -21- 80
(безкоштовно)
- * **Молодіжна безнаркотична ініціатива "Краще"**,
тел.: (044) 261-4512

«ООН І ПРАВА ДИТИНИ»
Година спілкування для 10 класу

Мета заняття: ознайомити учнів з основними положеннями Конвенції ООН про права дитини, формувати навички використання отриманих знань при вирішенні життєвих ситуацій

План години спілкування:

1. Привітання.
2. Правила,
3. Бесіда „Що відбудеться сьогодні”
4. Очікування.
5. Вікторина „Чи обізнаний ти з Конвенцією ООН про права дитини?”
6. Рухавка.
7. Інформаційне повідомлення „Конвенція ООН про права дитини – головний міжнародний документ”.
8. Вправа „Права дитини в малюнках”
9. Руханка.
10. Підсумки.

Хід години спілкування:

1. Вправа „Знайомство”

Кожен з учнів повертається до свого сусіда і говорить фразу „ Сашко, я бажаю тобі...”
Наприклад : „Я бажаю тобі, щоб усі мрії твої здійснились” У вправі мають бути задіяні всі учні.

2. Запропонуйте комусь з учнів провести вправу „Основні правила”. Підтримайте творчий підхід до її проведення. Подякуйте за проведення і запитайте у класу, які поради можна дати цій людині щодо роботи із класом.

3. Бесіда „Що відбудеться сьогодні?”

Оголосити мету і завдання години спілкування.

4. Очікування учнів.

Учням роздаються невеликі аркуші паперу, вчитель просить написати на них, чого саме вони чекають від заняття. Після цього кожен учень зачитує свій напис і прикріплює аркуш на підготовлений вчителем плакат із зображенням скриньки.

5. Вікторина „Чи обізнаний ти з Конвенцією ООН про права дитини?”

- Як називається міжнародний договір, що встановлює права й обов’язки держав у певній сфері діяльності ?
 1. Декларація.
 - 2. Конвенція.**
 3. Хартія.
- Як називається затвердження міжнародної угоди вищими державними органами України ?
 1. Санкціонування.
 - 2. Ратифікація.**
 3. Узаконення.
- Коли було прийнято Конвенцію ООН про права дитини ?
 - 1. 1989р.**
 - 2.1950р.
 - 3.1977р.
- В якому році в Україні ратифіковано Конвенцію ООН про права дитини ?
 1. 1989р.
 2. 1995 р.

3. 1991 р.

- До якого віку, згідно з Конвенцією, особа вважається дитиною?
 1. 16 років.
 2. 14 років.
 3. **18 років.**

- З якого віку допускається прийняття на роботу підлітків?
 1. З 12 років,
 2. З 15 років.
 3. **З 14 років.**

- З якого року настає адміністративна відповідальність ?
 1. З 14 років,
 2. **З 16 років.**
 3. З 18 років

6. Руханка.

Див. додаток 1.

7. Інформаційне повідомлення „Конвенція ООН про права дитини - головний міжнародний документ щодо захисту дітей” (Див. додаток 2).

Орієнтовні запитання для обговорення:

1. Для чого потрібно знати Конвенцію ООН про права дитини?
2. Що допоможе вам чіткіше усвідомити роль прав у своєму житті ?

8. Вправа „Права дитини в малюнках”

Учитель об'єднує учнів у чотири підгрупи. Кожна з них отримує завдання проілюструвати статті Конвенції (перша - статті 1-10; друга—статті 11-20; третя -статті 21-30; четверта - статті 31-40). Після завершення роботи кожна підгрупа презентує свій проект,

Запитання для обговорення: З якою метою ми виконували цю вправу?

9. Руханка (Див. додаток 3).

10. Підсумки

Проводиться мозковий штурм - кожен висловлюється, як він розуміє зміст години спілкування,

Потім вчитель звертається до виконаних вправ. Учні пропонується вголос поміркувати, наскільки успішно, на їхню думку, ці вправи були виконані і наскільки корисно було заняття.

Додаток 1.

Учні стають у коло. *Інструкція* : Чи знаєте ви, що таке австралійський дощ? Ні? Тоді давай разом послухаємо, який він. Зараз по колу ланцюжком ви будете передавати мої рухи. Як тільки вони повернуться до мене, я передам наступні. Стежте уважно!

- В Австралії піднявся вітер. (Вчитель тре долоні),
- Починає крапати дощ (Клацання пальцями),
- Дощ посилюється. (Почергово плескання долонями по грудях).
- Починається справжня злива. (Плескання по стегнах).
- А ось град, справжня буря (Тупіт ногами).
- Але що це? Буря стихає. (Плескання по стегнах).
- Дощ стихає. (Плескання долонями по грудях).
- Рідкі краплі падають на землю (Клацання пальцями),
- Тихий шелест вітру Потирання долонь),
- Сонце! (Руки догори).

Додаток 2

Міжнародне законодавство.

Що собою уявляє Конвенція про права дитини? Конвенція була прийнята 20 листопада 1989 року Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй. Конвенція набула чинності 2 вересня 1990р. Її часто називають Конституцією прав дітей. До 2001 року її ратифікувала 191 держава. Конвенція про права дитини є єдиним документом ООН, який ратифікувала така велика кількість держав. Конвенція була підписана Україною 21 лютого 1990 р., ратифікована - 27 лютого 1991 року, набула чинності для України 27 вересня 1991 року. Конвенція стала першим в історії людства міжнародним документом, що стосується дітей і що містить такий широкий каталог прав. До появи Конвенції, основними документами, що проголошували права дитини, була, спочатку, Женевська Декларація прав дитини (1924 рік, прийнята Асамблеєю Ліги Націй), що містила п'ять принципів щодо того, яким має бути поводження дорослих з дітьми, незалежно від їх раси, національності, віросповідання. Женевська Декларація встановила принцип необхідності піклування і допомоги дітям, особливо в ситуації загрози, У 1959 році Женевська Декларація була розширена і Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй проголосила Декларацію прав дитини. Ця Декларація містила 10 наступних принципів:

- Рівність всіх дітей, без будь-яких виключень і відмінностей
- Можливість особливого правового захисту
- Право на ім'я та на придбання громадянства
- Можливість користуватись соціальною допомогою
- Особлива турбота про неповноцінних дітей
- Любов та розуміння, як основа розвитку
- Безкоштовна та обов'язкова освіта на не менш, як початковому рівні
- Першість в отриманні охорони та допомоги
- Захист від відсутності піклування, експлуатації та жорстокості
- Виховання в дусі розуміння, братерства, терпимості

Проект Конвенції був запропонований Польщею у 1979 році. І лише через 10 років цей документ був прийнятий. На відміну від попередніх Декларацій, Конвенція про права дитини є обов'язковим для виконання державами, що його ратифікували і має механізм контролю. Цей механізм полягає у тому, що в Женеві працює Комітет з прав дитини – група експертів із 10 осіб, що розглядає доповіді урядів про виконання положень Конвенції. Заохочуються Комітетом і подання Альтернативних доповідей громадськими організаціями,

Остання – друга періодична доповідь України була розглянута Комітетом 22 вересня 2002 року - Підсумкові спостереження Комітету з рекомендаціями були передані Україні, Наступна періодична доповідь України має відбутись 26 вересня 2008 року. Конвенція встановлює статус дитини виходячи із наступних передумов:

- Дитина є самостійним суб'єктом і за причини фізичної та розумової незрілості потребує особливої турботи та правового захисту;
 - Дитина як людська істота потребує поваги її індивідуальності, гідності та недоторканості особистого життя;
 - Сім'я є кращим середовищем виховання дитини;
 - Держава має підтримувати сім'ю, а не підміняти її у виконанні функцій.
- Упорядники каталогу прав дитини керувались наступними принципами;
- Принцип блага дитини означає, що всі міри мають прийматись з урахуванням найкращою забезпечення інтересів дитини,
 - Принцип рівності означає, що всі діти, незалежно від їхніх ознак (колір шкіри, стать, національність і т. п.) є рівними перед законом,
 - Принцип поваги прав та відповідальності обох батьків означає, що держава поважає автономію сім'ї та втручається тільки в особливо обґрунтованих випадках.
 - Принцип допомоги держави означає, що держава зобов'язана підтримувати і здійснювати соціальну допомогу сім'ям, особливо тим, які потребують допомоги.

Які права містить Конвенція ООН про права дитини?

Конвенція складається із Преамбули, трьох частин, що об'єднують 54 статті. Скорочений каталог прав виглядає таким чином:

- Дитиною є кожна людська істота до досягнення нею 18-річного віку (стаття 1)

- Захист від дискримінації
- Якнайкраще забезпечення інтересів дитини
- Повага до прав батьків
- Право на життя, виживання і вільний розвиток
- Право на прізвище, ім'я
- Право на ім'я і набуття громадянства
- Право знати своїх батьків і користуватися батьківською турботою
- Право не розлучатися з батьками всупереч їх бажанню
- Право підтримувати контакт з обома батьками
- Право на воз'єднання із сім'єю, що знаходиться в іншій державі
- Право вільно залишати будь-яку країну і повертатися в свою країну Стаття,
- Право на захист у разі незаконного переміщення та повернення з-за кордону
- Право вільно висловлювати свої думки з усіх питань
- Свобода думки, совісті, релігії
- Свобода асоціацій і мирних зборів
- Право на повну Інформацію, що сприяє добробуту дитини
- Право на користування послугами системи охорони здоров'я
- Право користуватися благами соціального забезпечення
- Право на освіту
- Право, на відпочинок і розваги
- Право на захист від економічної експлуатації
- Право на захист від незаконного зловживання наркотичними засобами психотропними речовинами, від усіх форм сексуальної експлуатації та сексуальних розбещень
- Право на гуманне поводження, на захист від незаконного та довічного позбавлення волі для дітей, що знаходяться в конфлікті і з законом Всі положення Конвенції можна умовно розділити на три „р” (пі):

Provision - Забезпечення: права, які надають доступ до певних благ і послуг (освіта, охорона здоров'я, догляд...);

Protection - Захист: право бути захищеним від певних дій (погане поводження, експлуатація, насильство...);

Participation - Участь: право діяти за певних обставин і право бути залученим до процесу прийняття рішень

В одному із своїх виступів виконавчий директор Дитячого фонду ООН -Керол Белламі сказала: „З введенням в дію Конвенції, те що вважалось потребами дитини, було піднято до рангу прав, а це вже складніше ігнорувати”.

Шановні друзі! Дуже важливим є те, щоб наші права не тільки декларувались, а й захищались. Пропонуємо Вам один із можливих способів захисту Ваших прав. Якщо Вам важко самим розібратись у цій пам'ятці., зверніться до дорослих, що зараз знаходяться біля Вас і яким Ви довіряєте (батьків, вчителів, лікарів, вихователів..

Додаток 3.

Руханка „Будь уважним!”

Учні крокують під музику. На слово „зайчики”, сказане вчителем, діти повинні стрибати; на слово „коники” — начебто бити „копитцем” об підлогу; „пташки” - бігати, розкинувши руки; „лелека” - стояти на одній нозі.

Хто помиляється, той виходить зі гри,

Творчий проект „Безпечний берег”

ВИКОНАВЕЦЬ:

Карпенко Тетяна Володимирівна,
вчитель суспільствознавства
Станично-Луганської ЗОШ № 2
Станично-Луганського району.

У курсі предмету 11 класу „Людина і суспільство” при вивченні теми „Суспільство” є така форма праці ,як учнівські проекти, де можливо використати цей проект.

Одним із важливих завдань громадянської освіти є виховання у школярів суспільної активності та відчуття відповідальності. Усвідомлення учнями того, що великі справи

починаються із маленьких вчинків приводить не лише до конкретних дій, але й до набуття позитивного досвіду громадської співучасті.

На початковому уроці теми „Суспільство” з учнями провести гру „Проблеми нашої громади”, де визначити найболючіші проблеми для громадян нашого селища: молодіжне безробіття, відсутність розвинутої мережі дозвілля, потім конкретизуємо проблему – відсутність пляжу.

Мотивація: наше селище міського типу розташоване на березі р.С.Донець, але вже на продовзі майже 20 років немає розчищеного місця для відпочинку, берег дуже забруднений деревами, які після розлиття річки загинули, впали у воду і разом з течією сформували коловороти, небезпечні для життя. Цього року на р.Сіверський Донець загинуло біля десяти людей. Населення вивозить сміття та скидає його у лісі біля річки.

Таким чином, ми обираємо проблему забруднення берега та починаємо планувати проект „Очищення берега. Споруда пляжу”.

Мета проекту :

- спорудження місця для відпочинку громадян селища, насамперед молоді та дітей, де було б очищене дно річки від повалених дерев, не було б коловоротів,

територія цієї частини берега не забруднювалась б сміттєзвалищами і до пляжу була прокладена пішохідна дорога, доступна для всіх громадян.

Навчальна мета:

- навчити школярів бачити проблеми міської громади та займати активну громадянську позицію;
- навчити учнів досліджувати суспільні проблеми;
- навчити працювати в групі;
- контактувати з представниками органів влади, місцевого самоврядування, ЗМІ.

Перед початком роботи потрібно дослідити проблему.

1 Завдання . Дослідження проблеми:

- вивчити рівень забруднення берега;
- вивчити суспільну думку про необхідність благоустрою берега.

2 Завдання. Очистити берег.

Планування діяльності.

1. Збір інформації:

- розробити анкету для соціологічного опитування населення.

(1.Чи проводите ви вільний час на березі річки?

2.Якщо ні, що вам заважає?

3.Задовольняє вас стан дна та берега ручки?

4.Вважаєте ви за потрібне втручання населення в благоустрій

селища?

5.Якби у селищі був чистий та безпечний пляж, ви б відпочивали там?

Збір інформації проводиться учнями).

- провести екологічну експедицію: група учнів у вільний час разом з вчителем досліджують берег річки, розробляють карту забруднень та проблемних місць берега;

- друга група учнів відвідує санепідемічну станцію з метою встановлення аналізів води та ґрунту;
- третя група відвідує районну бібліотеку і знаходять всі публікації, присвячені проблемі річки та сповіщення органів правопорядку про нещасні випадки.

Вересень.

2. Підготувати публікації у районній газеті „Время”:

- про необхідність благоустрою на березі річки;
- про результати соціопитування населення.

Жовтень-листопад.

3. Провести презентацію проекту у вигляді шкільної конференції, де доповісти про здійснену працю та спланувати подальшу діяльність.

Грудень.

4. Почати збір підписів мешканців селища під зверненням до депутатів місцевої ради про виділення у бюджеті району у наступному році кошти на проведення робіт спецтехнікою з очистки донної поверхні річки.

Лютий – березень.

5. Почати формування волонтерських загонів, які будуть приймати участь в очищенні пляжів від сміття та камішів.

Квітень – травень.

6. Звернутися до мешканців селища на сторінках районної газети „Время”, а також підприємців, про збір коштів на благоустрій безпечного пляжу.

Березень – травень.

7. Звернутися до районної філії обласного благодійного фонду „Благовіст” з проханням підтримати волонтерський рух.

Березень.

8. Розробити звернення волонтерів до мешканців селища з проханням не вивозити сміття у ліс на берег річки. Це звернення у вигляді листівки розповсюдити у с. Станично-Луганське.

Травень.

9. Підготувати публікацію у районній газеті про реалізацію проекту.

Зробити яскраві звіти з фотографіями у саморобних дитячих листівках чи стенгазеті, яку вивісити у селищній раді, школі, на підприємствах.

Бутко Світлана Станіславівна

Муратівська середня школа.

„Молодіжний центр досугу”

Мета: Організація змістовного відпочинку молоді села; впровадження профілактики правопорушень серед підлітків, виховання особистості.

- Завдання:
1. Створити ініціативну групу (до 15 чоловік з числа батьків, вчителів, учнів).
 2. Ініціативна група розробляє програму дій.
 3. Звернення до сільської ради з розробленою програмою.
 4. Пошук спонсорів (об'яви, громадські концерти).
 5. Поточний ремонт виділеного приміщення власними силами із залученням спонсорів.
 6. Пошук необхідного обладнання.
 7. Ремонт обладнання та меблів своїми силами.
 8. Створення гуртків за інтересами (драматичний, танцювальний, спортивний і та інші).
 9. Визначення керівників гуртків (вчителі, батьки, звернення до Центру зайнятості населення).
 10. Складання графіка та плану роботи гуртків.
 11. Початок роботи Центру.

Програма дій для створення „Молодіжного центру досугу”.

1. Пояснення мешканцям громади мети створення центру.
2. Визначення необхідного приміщення для роботи центру.
3. Пошук спонсорів: звернення до фермерських господарств, підприємців, до громади з поясненням цілі створення Центру.
4. Розробка та ознайомлення з кошторисом витрат на поточний ремонт приміщення.
5. Монтаж опалення та проведення поточного ремонту приміщення.
6. Наповнення приміщення обладнанням та меблями (звернення до спонсорів).
7. Шляхом анкетування визначити інтереси молоді (гуртки).
8. За результатами анкетування створити відповідні гуртки, призначити їх керівників (вчителі, батьки, звернення до Центру зайнятості населення).
9. Складання плану та графіка роботи гуртків.
10. Початок роботи центру.
11. Презентація роботи Центру (фотовиставка, концерт, відеофільм).
12. Оцінює роботу Центру:
 - анкетування;
 - відгуки в пресі.

Пункт 7. Підготовка інструкції для учнів:

1. Загальні вимоги пожежної безпеки.
2. План евакуації.
3. Про заходи пожежної безпеки у приміщенні Центру.
4. Про заходи пожежної безпеки при проведенні заходів з масовим перебуванням людей.
5. Інструкції з техніки безпеки та надання першої медичної допомоги постраждалим від електричного струму.
6. Загальні вимоги до спортивного знаряддя та обладнання.

Пункт 8. План реалізації проекту.

1. Формування ініціативної групи (2- га декада вересня).
2. Письмове звернення ініціативної групи з Програмою створення „Молодіжного центру досугу” до Муратівської сільської ради (3 – тя декада вересня).
3. Очікування відповіді від сесії сільської ради (5 -10 днів; до початку жовтня).
4. Письмове звернення ініціативної групи до громадських зборів, місцевих підприємців, фермерів та мешканців громади (у вигляді об'яв; 1 – ша декада жовтня).

- 5.Збір коштів та матеріалів, необхідних для монтажу опалення та проведення поточного ремонту приміщення (до кінця жовтня).
- 6.Проведення ремонту приміщення власними силами (листопад).
- 7.Обладнання приміщення (1 –ша декада грудня)
- 8.Визначення гуртків (анкетування ,збори молоді), призначення керівників (друга декада грудня).
- 9.Початок роботи Центру (3 –тя декада грудня).
- 10.Презентація роботи Центру під час Новорічних свят (зустріч 2006 року).

Пункт 9. Визначення способу презентації.

Фотовиставка, концерт, відеофільм.

Пункт 10. Визначення способу оцінювання.

Предмет оцінки – існування самого Центру, залучення до його роботи молоді села.

Анкетуванням визначиться ставлення до роботи Центру :

- сільської ради;
- спонсорів;
- громади.

Письмові відгуки за роботу Центру будуть опубліковані в пресі.

ОБЛАСНИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

ПРОБЛЕМА: «СТВОРЕННЯ СПОРТИВНОЇ ПЛОЩАДКИ»

гурток «Громадянин» керівник **Авдєєва Раїса Іванівна**

м. Чернігів - вересень 2005 р.

Мета: набуття досвіду соціальної дії шляхом залучення дітей до активної громадської роботи, виховувати вміння практично мислити, об'єктивно аналізувати різні підходи до вирішення проблеми, співпрацювати з іншими у процесі вирішення завдань, виховувати громадянську активність, вчити бачити перспективу розв'язання проблеми, виховувати культуру спілкування, мовну етику, набуття навичок презентації результатів діяльності, навчитись критично порівнювати отримані результати із запланованими, набуття життєво необхідних у майбутньому дорослому житті знань та навичок.

Завдання: ознайомити учнів із законодавчими документами, із структурою та функціями органів місцевого самоврядування, з різними формами громадської активності. Навчити учнів працювати в групі, бачити проблеми та визначити своє ставлення до них, планувати діяльність щодо вирішення визначеної проблеми, реалізувати на практиці свій план дій. контактувати з представниками органів влади, місцевого самоврядування, засобів масової інформації, громадськими організаціями, представляти результати власної діяльності та оцінювати її.

Очікувані результати:

1. Вироблення практичних вмінь та навичок:
 - громадянської активності;

- співробітництва з іншими у процесі вирішення певних завдань;
- критичне і практичне мислення;
- застосування різних підходів у вирішенні проблеми;
- перспективне бачення;
- толерантність;
- комунікативність,

2. Набуття практичного досвіду у вирішенні проблеми і доведення будь-якої справи до кінця.

Методом мозкового штурму старшокласники на занятті гуртка визначили найбільш актуальні і важливі проблеми в Палаці дітей та юнацтва, так як вони є представниками від різних шкіл і в цьому позашкільному закладі одержують додаткові теоретичні і практичні знання, Над проблемою працюють старшокласники шкіл міста:

1. Ленько Олександра (школа 27 9-а клас)
2. Потапенко Аня (школа 23 9-6)
3. Лісова Олена (школа 21 11 клас)
4. Аксюта Марія (школа 29 9-г)
5. Федорець Марія (школа 29 9'г)
6. Петьку Іван (школа 23 9-в)
7. Хоменко Богдан (школа 29 9-г)
8. Зайченко Інна (школа 29 9-а)
9. Садова Даша (школа 29 9-а)
10. Ример Аліна (школа 29 9-6)
11. Бойправ Аня (школа 29 9-а)
12. Петренко Марина (школа 23 9-в)
13. Куриоленко Оксана (школа 29 9-а)
14. Лиманова Віка (школа 29 9-6)
15. Родимченко Іра (школа 29 9-в)

Учні обговорили актуальність усіх порушених проблем, виділивши три основні:

- 1) організація буфету у фойє 1-го поверху;
- 2) спортивна площадка;
- 3) впорядкування клумб біля Палацу,

Майже 90 % дітей були за створення спортивної площадки. Кожна з проблем була достатньо обговорена, визначена важливість цієї проблеми і намічені перспективи вирішення, план її реалізації,

На одному із занять діти склали три види анкет для визначення проблем такими категоріями, як гуртківці, працівники Палацу, батьки.

Вибір проблеми був здійснений самими учнями. Після проведення анкетування було обговорено результати цієї роботи. Багато з гуртківців були за те, щоб організувати буфет, пояснюючи це тим, що діти відвідують декілька гуртків, або приймають участь у святах та конкурсах, що потребує тривалого перебування в Палаці.

Але гуртківці зупинилися на проблемі спортивного майданчика, яка на їх думку найбільш актуальна сьогодні. В Палаці приміщення спортивного залу є досить завантаженим, а дітям потрібно багато рухатись, особливо молодшим школярам і дошкільнятам. Було б дуже добре, якби був такий майданчик, де могли б проводити свої заняття на свіжому повітрі педагоги шкіл «Малютко» та «Світлячок» у весняно-осінній період, таким чином загартовуючи дітей. Цей майданчик став би місцем для проведення сімейних спортивних свят, спортивних змагань, конкурсів гуртківців Палацу, спартакіад, ігротек, урочистих лінійок, присвячених початку навчального року.

Після вибору проблеми, кожен з дітей обґрунтував свою думку у творі-роздумі: «Я вважаю, що здоров'я для кожної людини є головним скарбом. Мені подобаються люди, які не тільки вчаться добре, або працюють на важливих державних посадах, але і знаходять час для занять фізичним спортом. Ми багато часу проводимо за партою, мало буваємо на свіжому повітрі, мало займаємося фізичною працею, тому спортивні площадки, стадіони потрібні нам для

того, щоб держати себе у добрій фізичній формі У Палаці дуже багато дітей, які займаються в гуртках різного профілю, але на мою думку мало спортивних гуртків легкоатлетичного напрямку. Корисною був би такий спортивний майданчик для дітей молодшого шкільного та дошкільнят у яки проходить по чотири заняття у приміщенні. Я вважаю, що деякі заняття можна було б проводити на свіжому повітрі. Це було б корисно для здоров'я дітей і розширення їх кругозору. А для цього територію, яка знаходиться біля Палацу можна обладнати як цікавий привабливий майданчик для дітей. Адже наш Палац знаходиться в центрі міста і красиво обладнаний майданчик, клумби привертати увагу дітей та молоді міста, З цією метою можна провести конкурс на кращий проект майданчика».

План реалізації проекту:

№	Тема заняття	Дога	Примітка
1.	Урок-знайомство.	14,09	
2.	Екскурсія по Палацу . Обговорення проблем Палацу,	16.09	
3.	Написання твору-роздуму по виораній проблемі.	21.09	
4,	Ознайомлення учнів із суттю проблеми та основними етапами його проведення.	23,09	
5,	Складання анкети для працівників, гуртківців, батьків.	28.09	
6.	Проведення анкетування	30.09	
7.	Аналіз анкет.	5.10	
8.	Ознайомлення з діяльністю молодіжної Організації М'арт, Ділова зустріч,	7.10	
9,	Найважливіші досягнення і перспективи розвитку вашої школи, класу,	12.10	
10.	Планування роботи по реалізації проблеми - створення спортивного майданчика.	14.10	
11.	Розробка власного плану дій, його захист,	19.10	
12,	Громадські організації, засоби масової інформації, телебачення, радіо. Їх роль в жити вашої школи, міста.	21.10	
13,	Технологія опитування, анкетування та аналіз їх результатів.	26.10	
14.	Основні правила ділового етикету (написання листа, ведення розмови по телефону, проведення ділової зустрічі),	28.10	
15.	Урок етикету.	2.11	
16.	Розподіл обов'язків щодо збору та опрацювання інформації.	4.11	
17.	Обговорення вибраної проблеми з адміністрацією Палацу.	9.11	
18.	Обговорення основних правил збору інформації по групах,	11.11	
19.	Розробка особистих проектів створення спортивної площадки.	16.11	
20.	Аналіз проектів розробка спільного проекту.	18.11	
21.			

22.	Зустріч з юристом молодіжної організації М`арт.	23.11	
23.	Написання листа головному архітектору м. Чернігова,	25.11	
24.	Право як особливий вид соціальних норм.	30.11	
25.	Конституція - основний Закон держави.	2.12	
26.	Диспут «Що для тебе означає бути громадянином України»,	7.12	
27.	Права і обов'язки громадян України-	9.12	
28.	Обмеження прав.	14.12	
29.	Знайомство з працівниками газети «Гарт»	16.12	
30.	Написання статті в газету «Гарт» з метою висвітлення проблеми	21.12	
31.	Аналіз проведеної роботи і планування наступного етапу діяльності дитячих підгруп	23.12	
32.	у практичному вирішенні проекту Зустріч учнів з батьківським комітетом Палацу.	28.12	
33.	Набуття практичного досвіду ведення переговорів з представниками влади,	30.12	
34.	Написання статті в газету «Гарт» про наші успіхи і перспективи в роботі,	6.01	
35.	Зустріч з мером міста.	11.01	
36.	Встановлення контакту з працівниками радіо.	13.01	
37.	Інформація по місцевому радіо про проблеми створення спортивного дитячого майданчика.	18.01	
38.	Збір матеріалів в бібліотеці ім. Островського по даній проблемі, консультація бібліотекаря.	20.01	
39.	Звіт дослідницьких груп про проведenu роботу.	25.01	
40.	Конвенція ООН про права дитини Ч. 1.	27.01	
41.	Конвенція ООН про права дитини Ч. 2.	1.02	
42.	Конвенція про права дитини. Ч. 3.	3.02	
43.	Підготувати фотоматеріали по підготовчому етапу і вибору проблеми.	8.02	
44.	Систематизація всього теоретичного і практичного матеріалу для першої сторінки розкладки «Проблема та її актуальність»	10.02	
45.	Зустріч з депутатом Рудьківським М.М. для отримання консультації і практичної допомоги.	15.02	
46.	Зустріч і знайомство з працівниками обласного телебачення.	17.02	
47.	Надання через телебачення короткої інформації про досліджувану проблему	22.02	
48.	Обговорення проблеми з підгрупами.	24.02	
49.	Підведення підсумку.	1.03	
50.	Оформлення другої сторінки розкладки. Дослідження проблеми.	3.03	
51.	Написання листів на підприємства міста та	10.03	

комерційні структури для виділення коштів на будівництво спортивного майданчика.		
52. Спортивні майданчики міста, спортивна школа. Експерсія.	15.03	
53. Оголошення конкурсу на кращий дитячий проект спортивного майданчика серед гуртківців Палацу.	17.03	
54. Планування і обговорення найближчих робіт для початку будівництва майданчика.	22.03	
55. Права дитини, права людини в школі.	24.03	
56. Шкільне самоврядування.	29.03	
57. Правова держава. Якою вона повинна бути.	31.03	
58. Спонсорська діяльність. Роль спонсорів у нашій проблемі.	5.04	
59. Визначення конкретних про почині й у плануванні роботи.	7.04	
60. Підведення підсумків роботи. Оформлення третьої сторінки проекту «Наш план дій».	12.04	
61. Стаття в газету «Гарт» «Наші успіхи».	14.04	

„ На мій погляд. Немає вищого покликання
, як бути потрібним багатьом людям.”
Ш. Монтеак'є.

Проект

„ Центр прав дитинства”
(Правова освіта та виховання в школі.)
Лиманська ЗОШ 1-3 ст. навчання.
Івашкіна О.А.
Гончарова І.М

Актуальність проблеми.

Правова освіта і виховання формують суспільство і державу. Тому актуальної залишається в наш час проблема над якою працює колектив Лиманської загальноосвітньої школи 1-3 ст. навчання. Виховувати відповідальну особистість яка була б здатна самовдосконалюватись, адекватно мислити, прагнула змінити на краще своє життя, життя свого села, своєї країни в цілому; усвідомлювати свої права і обов'язки щодо суспільства і держави.

Проблема.

- низький рівень правових знань дітей та дорослих;
- низький рівень самосвідомості громадян щодо своїх прав та обов'язків;
- низький рівень творчої, соціальної активності та ініціативності підлітків, батьків;
- відсутність коштів на запровадження окремих навчальних курсів та дисциплін з правової освіти;
- обмежений доступ до інформаційних ресурсів.

Мета.

Сформувати особистість, якій притаманні правова культура, усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її громадянською відповідальністю, готовністю до компетентної та активної участі в житті суспільства.

Завдання.

- формувати систему правових знань у підлітків;
- виховувати активних громадян своєї країни;
- стимулювати творчу і соціальну активність та ініціативність;

- організація позакласної та позашкільної діяльності в напрямку формування правових цінностей;
- створити систему суспільних акцій, які будуть проводитись щорічно;
- забезпечити послідовність (від проекту до створення центру).

Очікувані результати.

- Поширення правових знань серед дітей, підлітків, молоді, батьків.
- Підвищення активності громадського життя.
- Розвиток творчої і соціальної активності та ініціативності, її практичне виявлення.
- Конкретна допомога (дітям - сиротам, дітям позбавлених батьківського піклування, схильним до правопорушень).
- Розвиток самостійності, віри у свої сили і можливості; виховання милосердя.
- Уміння діяти в межах правового поля.
- Співпраця з іншими школами.
- Обмін досвідом.
- Проведення акцій спрямованих на правове виконання.
- Розробка та реалізація проектів.

Робочий план виконання проекту.

№ р/р.	Етапи реалізації проекту	Термін реалізації	Відповідальні особи	Види витрат	Кошти
1.	Моніторинг для учнів 2- 11 кл. „ Право і ти”.	вересень(3)	Івашкіна О. А., Гончарова І. М., Пестова О. О.	Папір для ксероксу А-4	
2.	Створення клубу правових знань	вересень (4)	Івашкіна О. А., Гончарова І. М., Пестова О. О., Бриніна	Папір для ксероксу А-4, А-1.	
3.	Проведення навчальних тренінгів для цільової групи.	Жовтень (1-2)	Гончарова І. М., Пестова О. О.	Папір для ксероксу А-4, А-1. Тексти Конвенції ООН з прав дитини (15)	
4.	Поширення набутого досвіду та знань (ініціативи)		Івашкіна О. А., Гончарова І. М., Бриніна, Черевата	Різнокольорові аркуші паперу(1 уп.)	
4. 1.	Створення шкільної радіопроеграми.	Жовтень (3)	Пестова О. О., учнівські лідери.	Фломастери, маркери, скотч, степлер.	
4. 2.	Бюро правових послуг	Жовтень (3)	Учнівські лідери	Фліп-чарт.	
4. 3.	Секція права в МАНшколі	Листопад(1)	Учнівські лідери	Картки тез з конвенції	
4. 4.	Театр правових знань	Листопад(2)	Учнівські лідери	Закон України про охорону дитинства	
4. 5.	Рух старшокласників „ Ми за здоровий	Жовтень (4)			

	спосіб життя”				
4. 6.	Батьківський університет	Листопад (3)	Бриніна О. Г.		
4. 7.	Школа молоді сім’ї	Листопад (3)	Гончарова І. М., спеціалісти служби у справах сім’ї та молоді.		
4. 8.	Творча лабораторія	Листопад (2)	Черевата Т. М.		
5.	Створення „Центру прав дитинства”	Листопад (4)	Івашкіна О. А., Гончарова І. М., Пестова О. О., Бриніна		
6.	Презентація „Центру прав дитинства”	10 грудня „ День прав людини”	Ініціативні групи	Плакати, фломасте ри, папір,	
6. 1.	Видання буклету „ Крок за кроком”		Ініціативні групи		
6. 2.	Проведення районного правового семінару.		Івашкіна О. А., Гончарова І. М., Пестова О. О., Бриніна		

Діяльність.

1. Моніторинг для учнів 2- 11 класів „Право і ми” з метою визначення рівня обізнаності в рамках проблеми, та її актуальності.
2. За результатами анкетування буде створено „ Клуб правових знань” для цільової групи підлітків найбільш зацікавлених займатися правовою діяльністю.
3. Діяльність клубу правових знань включатиме:
 1. Проведення модуля тренінгів, з метою підготовки цільової групи:
 - „ Підлітки мають знати свої права “
 - „ Законодавство яке тебе захищає”
 - „ Права підлітків на охорону здоров’я”
 - „ Твоя відповідальність”
 - „ Правові документи”
 2. Поширення правових знань серед однолітків членами цільової групи.
4. Залучення активних дітей у позакласну діяльність:
 - створення шкільної радіопрограми.
 - створення „ бюро правових послуг”
 - створення секції права в Ман школі.
 - Театр правових знань
 - створення руху старшокласників „ Ми за здоровий спосіб життя”
 - створення рубрики у шкільній газеті „ Право серед нас”
 - батьківський університет
5. Реалізація пункту 4 веде нас до наступного кроку, проекту - центру прав дитинства на базі школи”
6. „Центр прав дитинства” :
 - поширення набутого досвіду в інших школах.
 - проведення позашкільних заходів з питань правової освіти.
 - інформативні наслідки.

Клуб правових знань - створено за результатами моніторингу, залучено активних учнів. Функції - правовий всеобуч для активних учнів; поширення правових знань цільовою групою серед інших школярів; активація ініціативності, пошук однодумців.

Результати роботи – створено:

- секція права в МАН школі(поглиблене вивчення правових аспектів)
 - творча лабораторія(конкурси малюнків, фотовиставки, твори, вірші. Результат: видання брошур, буклетів).
 - Батьківський університет „ Правові знання дорослим і дітям”
 - підвищення рівня знань.
 - вирішення спільних проблем.
 - співпраця.
 - профілактика правопорушень.
 - Бюро правових послуг(надає консультації з розв’язування правових проблем.
 - Ярмарок „Милосердя”
 - Театр правових знань (допомога молодшим школярам в осягненні правових знань, створення та інсценізація правових казок)
 - Школа майбутньої сім’ї (ознайомлення з моральними та правовими аспектами шлюбу).
 - Рух старшокласників „За здоровий спосіб життя”
-

Центр прав дитинства

Луганська область , Новоайдарський район , Колядівська НСШ.
Лісняк Валентина Михайлівна.

„Правова освіта – школярам , батькам”.

Просвітницькі цілі:

1. Продовжити роботу щодо свідомого засвоєння учнями правових знань та вироблення стійких переконань у необхідності дотримання своїх прав та обов’язків .
2. Розвивати в учнів уміння орієнтуватися в життєвих ситуаціях , керуватися отриманими знаннями у своїй життєвій практиці.
3. Поширити правові знання через учнів на мешканців громади (театралізовані вистави).

Завдання для виконання:

- 1.Відібрати групу школярів шляхом проведення конкурсу на правову тему.
- 2.Підібрати цікаві правові теми для подальшого вивчення.
- 3.Провести навчання.
- 4.Написати сценарій театралізованої вистави.
- 5.Провести репетиції вистави.
- 6.Постановка театралізованої вистави (під час батьківських зборів, при проведенні свят у селі).

Розрахунок бюджету.

- 1.Юридична література для навчання школярів – 100 грн.
- 2.Канцелярські товари (папір різного формату та кольору, клей , фарби, різнокольорові маркери, клейка стрічка та інше) – 150 грн.
- 3.Матеріал для виготовлення костюмів – 300 грн.
(Виготовлення костюмів – своїми силами).

Планування співпраці.

При реалізації даного проекту будуть задіяні:

- вчителі та учні Колядівської НСШ;
- юрист Новоайдарського регіонального центру Програми підвищення рівня життя сільського населення в Україні;
- сільська рада;
- рада ветеранів с.Колядівка;
- місцеві сільгосптоваровиробники.

Визначення реалізаторів.

Проект буде реалізовуватися групою школярів (12 осіб, які будуть визначені шляхом проведення конкурсу на правову тему серед старшокласників) за організаційної підтримки керівника проекту (Лісняк В.М.) та підтримці залучених до виконання проекту людей (попередній пункт).

Інструкції для учнів.

1. Загальні вимоги пожежної безпеки.
2. Про заходи пожежної безпеки при проведенні заходів з масовим перебуванням людей.
3. Інструкції з техніки безпеки та надання першої медичної допомоги постраждалим від електричного струму.

Інструкції для відібраної групи учнів (для постановки театралізованої вистави):

- приходити на заняття вчасно, не запізнюватися;
- бути позитивними у висловах і ставленні до себе та інших;
- говорити по черзі надаючи слово кожному бажаному висловитися;
- не переривати, слухати інших;
- брати активну участь у заняттях без спонукання викладача та інших членів групи;
- проявляти толерантність думок, поглядів.

Підготовка плану реалізації проекту

1. Відібрати групу школярів шляхом проведення конкурсу на правову тему (до 15 жовтня 2005 р.).
2. Підібрати цікаві правові теми для подальшого вивчення (до 10 жовтня).
3. Провести навчання (з 15 жовтня по 20 листопада).
4. Написати сценарій театралізованої вистави (з 1 по 20 листопада).
5. Провести репетиції вистави (з 20 листопада по 15 грудня).
6. Постановка театралізованої вистави (під час батьківських зборів, при проведенні свят у селі). З 20 грудня і на Новорічні свята.

Спосіб презентації – театралізоване дійство для висвітлення життєвих ситуацій, які включають в себе правові теми.

Спосіб оцінювання.

Предметом оцінки стане театралізована вистава.

Виступ будуть оцінювати школярі, вчителі, мешканці громади.

Критеріями оцінки будуть:

1. актуальність теми;
2. зрозумілість наданого матеріалу;
3. завершеність розкриття теми;
4. грамотність юридичної оцінки.

Тема: Основні права, свободи та обов'язки громадян України.

Кількість учасників: 2 команди по 6 чоловік (8-9 кл.): це може бути команда учнів одного класу чи збірні команди по кілька чоловік від класу.

Час: 90 хвилин.

Задачі: Закріпити знання II розділу Конституції України.

Вчити дітей використовувати теоретичні знання з права в різноманітних життєвих ситуаціях.

Виховувати у дітей почуття відповідальності за свої вчинки.

Виховувати правову свідомість.

Формувати правову культуру.

Матеріали: Конституція України (14 примірників), папір (1 пачка), ручки (14 шт.), ватман (6шт.), різнокольорові маркери (20 шт.), скотч паперовий, секундомір.

Інструкції:

Кожна команда готує емблему та її захист, виконує домашнє завдання на тему „Їх розшукує міліція”, короткий огляд кримінальної хроніки за минулий тиждень по Луганській області, девіз, привітання команді-суперниці.

Хід уроку

(Учасники отримують необхідні матеріали та Конституцію України.)

I. Привітання команд.

Кожна команда знайомить глядачів з девізом, емблемою, проводить їхній захист, а також вітає команду-суперницю.

(Конкурс оцінюється загальною оцінкою до 5 балів.)

II. Розминка.

Командам пропонується витягнути по черзі по 3 запитання з історії правових відносин і відповісти на них. На обдумування дається до 15 сек.

(Відповідь на кожне запитання оцінюється за 2-бальною системою.)

Орієнтовні запитання

1. Чому виникла ідея правової держави, яка її роль?
2. Що таке „злочин”? Які його ознаки? Яка різниця між поняттями „злочин” та „правопорушення”?
3. Дати пояснення поняттю „дієздатність”.
4. Для чого у людському суспільстві потрібне право?
5. Дати пояснення поняттю „правоздатність”.
6. Назвати види правопорушень та юридичної відповідальності за них.

III. Домашнє завдання.

Кожна команда отримала опис злочинця. За цим описом учасники повинні створити фоторобот злочинця. Домашнє завдання оцінюється за 5-бальною системою.

„Чоловік високого зросту, без головного убору, волосся світле, пряме, лоб високий, обличчя кругле, невеликий з горбинкою ніс, зелені очі, широкий рот з тонкими губами. Верхня губа розсічена, тонкий шрам тягнеться від лівого кутка носа до вуха”.

IV. Конкурс „Пригадай свої права”.

Команди тягнуть запитання по черзі. Час на обмірковування кожного запитання – 30 сек., після чого один з представників команди дає відповідь.

(Оцінка за відповідь на кожне запитання до 2 балів.)

Питання

1. Настя К. допомагає мамі розносити пошту. Вона дуже цікавиться життям своїх друзів, а тому іноді перечитує листівки, листи, адресовані іншим. Яке право вона порушує? (ст. 31 КУ)
2. У багатьох американських фільмах фінал такий: затримавши злочинця, полісмен говорить: „Ви маєте право мовчати. Все, що ви скажете, може бути використане проти вас. Ви маєте право на...”. Про які права людини і громадянина тут йдеться? Чи маєте ви такі права? (ст. 29 КУ)
3. В деяких містах нашої планети на крамницях, бібліотеках, клубах можна зустріти вивіски: „Тільки для чорних” або „Тільки для білих”. Чи можливо це в Україні? (ст. 24 КУ)
4. Один канадський письменник говорив: „Право бути здоровим в наші дні – настільки дорога річ, що його може дозволити собі тільки багатий”. Що мав на увазі письменник і що з цього приводу записано в Конституції України?
5. Дев’ятирічний Сергій написав вірші, хотів надіслати їх у дитячий журнал. Але його старший брат Дмитро сказав: „Даремно посилаєш. Ти ж неповнолітній, не можеш бути автором і тому твої вірші не надрукують”. Чи правий Дмитро? (ст. 34, 54 КУ)
6. Громадянин К. запідозрив свого сусіда Б. У крадіжці магнітофона, виламав +двері квартири Б. і знайшов свою річ. Ні К., ні Б. не повідомили про ці події правоохоронні органи. Хто з них і як порушив Конституцію України? (ст. 30 КУ)

7. Сергій М. повідомив в органи внутрішніх справ, що Андрій К. готує злочин. Слідчий, якому було доручено цю справу, дізнався, що у Андрія є спільники в іншому місті. Отримавши дозвіл прокурора, слідчий ознайомився з особистим листуванням Андрія. Зміст одного з листів допоміг слідчим попередити злочин. Чи не порушена Конституція України? (ст. 31 КУ)
8. Чи може жінка стати Президентом України? (ст. 24 КУ)
9. Костя Л., 12 років, подарував своїй подрузі велосипед. Приголомшеним батькам він пояснив, що велосипед – його приватна власність. А в Конституції записано, що кожен має право розпоряджатися своєю власністю. (ст. 41 КУ)
10. Напередодні огляду шкільної самодіяльності директор школи змусив працювати вчителів без вихідних протягом місяця. Дайте оцінку діям директора. Яке конституційне право було порушено? (ст. 45 КУ)

V. Конкурс „Пригадай обов’язки”.

(5 балів)

За 1 хвилину написати обов’язки громадян України.

VI. Конкурс. „Криміналісти”.

Кожна команда дає огляд кримінальної хроніки по Луганській області за минулий тиждень, даючи власну оцінку наведеним фактам, опираючись на Конституцію України. Максимальна оцінка – 3 бала.

VII. Конкурс „Дешифровщик”.

(5 балів)

Команди отримують по одному вислову, зашифрованому цифрами за порядковим номером букв у алфавіті.

1. Мораль – це правила поведінки людей.
2. Немає прав без обов’язків, а обов’язків без прав.

VIII. Конкурс „Детектив”.

(3 бала)

У конкурсі беруть участь по 1 учаснику від кожної команди. Вони повинні дати оголошення на розшук свого однокласника, що зник. За цим оголошенням члени команди-суперниці (або глядачі) повинні відгадати, про кого йде мова. Переможцем буде та команда, в якій оголошення дане в лаконічній, але зрозумілій формі, і щоб команда-суперниця могла відгадати, про кого йде мова.

IX. Підведення підсумків змагання.

Переможці нагороджуються пам’ятними грамотами, переможені – грамотами учасників.